

Neea-Sofia Filpus

PÄÄMINISTEREIDEN SOSIAALISET SUKUPOLET

Vertaileva sisällönanalyysi Jätteenmäen ja Marinin
sosiaalisista sukupuolista

TIIVISTELMÄ

Neea-Sofia Filpus: Pääministereiden sosiaaliset sukupuolet – vertaileva sisällönanalyysi Jäätteenmäen ja Marinin sosiaalisista sukupuolista
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2020

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, miten sosiaaliset sukupuolet näkyvät sanomalehtien kirjoituksissa toimittajien kirjoittaessa poliittisista toimijoista. Tarkoitan sosiaalisilla sukupuolilla (gender) tutkimuksessani median esittämiä ja rakentamia sukupuolia. Media rakentaa sosiaalisia sukupuolia hegemonisen maskuliinisuuden tai feminiinisuuden kautta. Sosiaalisten sukupuolten rakentamista tehdään erilaisten sanavalintojen, adjektiivien, toiston, mielikuvien tai vastakkainasettelun avulla.

Tarkastelen tutkimuksessani sosiaalisia sukupuolia sanomalehtikirjoitusten kautta deduktiivisen sisällönanalyysin avulla. Keskityin analyysissäni erityisesti siihen, millaista sosiaalista sukupuolta media tuotti kahdesta pääministeristämme. Tämän vuoksi päädyin tarkastelemaan sanomalehtikirjoituksia Anneli Jäätteenmäen kohdalla Helsingin Sanomista ajalta 17.4-27.4.2003 ja Sanna Marinin kohdalla tarkastelin kirjoituksia Helsingin Sanomista sekä Suomenmaasta ajalta 10.12-20.12.2019. Päädyin tarkastelemaan sosiaalisiin sukupuoliin liittyviä kirjoituksia eri vuosilta, koska halusin tutkimuksessani selvittää, miten sosiaalisia sukupuolia tuotettiin eri vuosina? Kumpaa sosiaalista sukupuolta tuotettiin enemmän vuonna 2003 ja 2019? Lopuksi vertailin sosiaalisia sukupuolia ja niiden tuottamisen tapoja keskenään. Tällä tavalla sain selville, muuttuiko sosiaalisten sukupuolten tuottaminen tai se kumpaa sosiaalista sukupuolta mediat tuottivat verrattaessa vuosia 2003 ja 2019 toisiinsa.

Tutkimukseni tulokset sain käyttämällä apunani deduktiivista sisällönanalyysia. Tämän menetelmän avulla pystyin muodostamaan sanomalehtikirjoitusten pohjalta sosiaalisiin sukupuoliin liittyviä kategorioita. Tutkimukseni tulokseksi tuli se, että sosiaalisia sukupuolia tuotettiin täsmälleen samalla tavalla vuosina 2003 Jäätteenmäen kohdalla kuin 2019 Marinin kohdalla. Eroksi tuli se, kumpaa sosiaalista sukupuolta tuotettiin eri vuosina. Jäätteenmäen kohdalla vuonna 2003 hänestä tuotettiin enemmän hegemonista maskuliinisuutta sosiaalisena sukupuolena. Marinin kohdalla feminiinisen sosiaalisen sukupuolen tuottaminen oli yleisempää. Tämä ero johtuu luultavasti siitä, että politiikka koettiin Jäätteenmäen aikana 2000-luvun alussa hyvin maskuliiniseksi. Media käytti siis valtaansa siten, että Jäätteenmäestä saataisiin aikaan maskuliinisempi kuva. Marinin aikana naisten poliittinen osallistuminen on yleistynyt. Luultavasti tähän on vaikuttanut se, että Suomella on ollut naispresidentti sekä kolme naispääministeriä. Lisäksi naisministereiden sekä naiskansanedustajien määrä on ollut nousussa. Tällä hetkellä myös naispuheenjohtajien määrä on historiallisen suuri eduskunnassa olevilla poliittisilla puolueilla.

Avainsanat: Sosiaalinen sukupuoli, median valta, Anneli Jäätteenmäki, Sanna Marin

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen toteutus	3
2.1. Metodi	3
2.2. Teoreettinen viitekehys	5
3. Naisten poliittinen historia	8
3.1. Naisten poliittinen elämä alkaa	8
3.2. Naisten poliittinen elämä itsenäisessä Suomessa	9
4. Tutkimuksen konteksti	10
4.1. Anneli Jäätteenmäen hallituksen ja vuoden 2003 eduskunnan taustat	10
4.2. Sanna Marinin hallituksen ja vuoden 2019 eduskunnan taustat	12
5. Analyysin toteutus	13
5.1. Feminiinisyys ja sen tuottaminen 2003	15
5.2. Hegemoninen maskuliinisuus ja sen tuottaminen 2003	17
5.3. Feminiinisyys ja sen tuottaminen 2019	20
5.4. Hegemoninen maskuliinisuus ja sen tuottaminen 2019	23
6. Vertailu Jäätteenmäen ja Marinin välillä	26
7. Johtopäätökset	28
8. Lähteet	30
8.1. Primäärilähteet	30
8.2. Kirjalliset lähteet	39
8.3. artikkelit	39
8.4. Internet lähteet	39
8.5. Pro gradut & väitöskirjat	42
9. Liitteet	43
Liite 1. Naiskansanedustajien määrät vuosina 1907-2019	43
.....	43
Liite 2. Hallitukset & naisministerit 1917-2019	44

1. Johdanto

Suomen poliittinen kenttä on muuttunut paljon viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Suomi on saanut ensimmäisen naispresidentin ja meillä on ollut kolme naispääministeriä. Naisministereiden sekä -kansanedustajien määrä on myös kasvanut. Nykyisessä Marinin hallituksessa naisilla on enemmistö ministereiden paikoista ja lisäksi naispuheenjohtajien määrä on historiallisen korkea eduskunnan puolueiden puheenjohtajia tutkittaessa. Poliittikkaa ei siis enää pelkäästään nähdä vain miesten alueena. Nämä edellä mainitsemani muutokset politiikassa innoittivat minua lähtemään tekemään tutkimusta poliittisista sosiaalisista sukupuolista.

Sosiaalisella sukupuolella tarkoitetaan tutkimuksessani median esittää ja rakentamaa sukupuolta (gender), joka eroaa biologisesta sukupuolesta (sex) (Butler 2006, 25). Sosiaalisen sukupuolen piiriin kuuluvat median rakentama feminiinisyys sekä hegemoninen maskuliinisuus sosiaalisina sukupuolina (Jokinen 2010, 129). Nämä sosiaaliset sukupuolet ovat toistensa vastakohtia ja niiden piirteet eivät mediassa sekoitu keskenään (Jokinen 2010, 129). Median valta sosiaalisten sukupuolten rakentamiseen pohjautuu median käyttämiin erilaisiin sanavalintoihin, adjektiiveihin sekä niiden toistamiseen (Butler 2006, 25). Media voi käyttää edellä mainittuja keinoja myös mielikuvien rakentamiseen, jonka kautta se pystyy tuottamaan sosiaalisia sukupuolia (Jokinen 2010, 129). Omassa tutkimuksessani sosiaalisia sukupuolia tuotettiin myös vastakkainasettelujen kautta.

Halusin lähteä tutkimaan poliittisen sosiaalisten sukupuolten muutosta kahden pääministerimme kautta. Päädyin tähän rajaukseen sen vuoksi, että naissukupuolen edustuksen määrä on kasvanut politiikassa. Halusin tutkimuksessani nähdä, näkyisikö muutos myös poliittisissa kirjoituksissa, jotka koskivat pääministereitämme. Otin tutkimukseni pohjaksi Anneli Jäätteenmäkeen sekä Sanna Mariniin keskittyvät kirjoitukset Helsingin Sanomissa. Sekä analysoin kirjoituksia Marinin kohdalla myös Suomenmaa lehdessä. Rajasin tutkimukseni näihin kahteen naispääministeriin, sillä he rikkoivat omalla tavallaan poliittista pelikenttää. Anneli Jäätteenmäki oli Suomen ensimmäinen naispääministeri ja oli näin omalla toiminnallaan rikkomassa lasikattoja politiikan miehisyydestä. Sanna Marin on taas puolestaan Suomen nykyinen pääministeri. Lisäksi hän on yksi nuorimmista pääministereistä maailmassa. Marinikin rikkoi siis omalla toiminnallaan tietynlaisia lasikattoja ja teki tilaa politiikassa nuorille naisille.

Tutkimukseni rajaus keskittyy siis Jätteenmäkeä ja Marinia koskeviin kirjoituksiin sanomalehdissä. Tämän vuoksi tutkimuskysymykset muotoutuivat myös aineistoni pohjalta. Halusin nähdä, miten sosiaalisia sukupuolia tuotettiin vuonna 2003 ja 2019? Halusin saada selville, kumpaa sosiaalista sukupuolta tuotettiin enemmän kyseisinä vuosina. Lopuksi vertailin vuosia keskenään, jotta sosiaalisten sukupuolten tuottamisen kehitys tulisi näkyvämmiin ilmi tutkimuksessani.

Median valtaa, sukupuolten rakentumista mediassa ja naisjohtajuutta on tutkittu myös aikaisemminkin. Elina Havu (2013) tutki näitä teemoja omassa pro gradu -tutkielmassaan, Johanna Mäkelä (2018) sivusi aihetta väitöskirjassaan ja Eeva Kostainen (2008) teki aiheesta myös oman pro gradu -tutkielmansa. Nämä tutkittajat saivat tulokseksi sen, medially on suuri merkitys sukupuolten tuottamisessa sekä niiden esiintuojana. Sukupuolia tuotetaan mediassa edelleen erilaisten sukupuoliin liitettävien ominaisuuksien, historian sekä stereotyyppien kautta (Havu 2013 148). Nämä sukupuolten tuottamisen tavat tulivat näkyville myös omassa analyysissäni.

Mäkelän ja Havun mielestä poliittinen johtajuus sekä pätevyys nähdään edelleen julkisuudessa hyvin maskuliinisena (Mäkelä 2018, 173 & 179, Havu 2013, 146). Tämä johtuu siitä, että johtajuus mielletään edelleen maskuliiniseksi julkiseksi ominaisuudeksi (Mäkelä 2018, 179, Havu 2013, 146). Naisten täytyy edelleen pyrkiä politiikassa sopeutumaan miehiseen kuvaan (Mäkelä 2018, 173-174). Tämän vuoksi naisista yritetään johtajina etsiä miehisiä piirteitä ja ominaisuuksia, jotta heidät nähtäisiin poliittisen johtajan rooliin sopivaksi. Naisiin kohdistuva uutisointi keskittyy kuitenkin edelleen heidän pukeutumiseensa, henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja johtajuuden mitätöintiin (Mäkelä 2018, 175 & 178, Kostainen 2008, 139 & 141).

Kaikki tutkimukset väittävät, että mediat tuovat poliittisessa uutisoinnissa esille sukupuolen. Olen tutkijoiden kanssa asiasta samaa mieltä. Löysin omassa tutkimuksessani monia sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tapoja. Lisäksi tutkimuksessani näkyy, kuinka paljon mediat oikeastaan tuottavat sosiaalisia sukupuolia. Oman tutkimuksen pohjalta huomasi feminiinisen sosiaalisen sukupuolen korostuneen poliittisessa uutisoinnissa tullessa vuoteen 2019. En siis allekirjoittaisi Mäkelän väittämää, että naisista tehtäisiin edelleen miehistä kuvaa kirjoitettaessa politiikasta. Tutkimukseni pohjalta voin myös sanoa sen, että

naisiin kohdistuva uutisointi ainakaan politiikan saralla ei keskity enää heidän pukeutumiseensa. Tilanne oli tosin toinen vielä 2000-luvun alussa.

2. Tutkimuksen toteutus

2.1. Metodi

Tutkimukseni metodina toimii sisällönanalyysi. Sisällönanalyysillä on pitkät juuret erilaisissa laadullisissa tutkimuksissa ja metodia käytetään kirjoitettujen aineistojen tutkimiseen (Elo & Kyngäs 2007, 107 & 114). Metodin hyvänä puolena on, että sen avulla tutkija pystyy testaamaan teoreettisia ongelmia sekä teoreettista viitekehystä omaan tutkittavaan aineistoonsa. Tällä tavalla tutkija pystyy paremmin ymmärtämään tutkittavaa lähdettään (Elo & Kyngäs 2007, 108). Tutkija pystyy sisällönanalyysin avulla tekemään aineistostaan ja tutkittavastaan ilmiöstä laajoja kuvauksia (Elo & Kyngäs 2007, 108). Tällä tavalla tutkimuksen tuloksena syntyy erilaisia kategorioita, jotka kuvailevat tutkittavaa ilmiötä (Elo & Kyngäs 2007, 108). Kategorioiden määrittämisessä tutkijaa auttaa tutkimuksen teoreettinen viitekehys. Ilmiön kategorisoinnin tehtävänä on rakentaa tutkittavasti ilmiöstä tietynlainen malli tai käsitteellinen systeemi (Elo & Kyngäs 2007, 108). Mallien ja käsitteellisten systeemien avulla tutkijan on helpompi saada ilmiö näkyväksi ja ymmärrettäväksi.

Sisällönanalyysiä voi käyttää joko kvantitatiivisessa tai kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Metodin voi jakaa lisäksi joko induktiiviseen tai deduktiiviseen sisällönanalyysiin. Induktiivista sisällönanalyysiä on hyvä käyttää silloin, jos tutkittavasta aiheesta tai ilmiöstä ei ole tehty aikaisempaa tutkimusta. Induktiivista sisällönanalyysiä voi käyttää myös silloin, jos aikaisempi tutkittu tietoa on hyvin vähän tai se on sirpaleista. Deduktiivinen sisällönanalyysi pohjautuu Elon ja Kyngäksen viittaamaan Catarazon (1988) ideaan tutkimuksen kontekstiin ja aikaisempaan tietoon aiheesta. Deduktiivinen sisällönanalyysi pitää sisällään myös Elon ja Kyngäksen esittämän Marshall & Rossman:in (1995) idean ilmiöiden tai kategorioiden vertailusta toisiinsa eri aikakausina ja aikaisemman tutkitun teorian testaamisen. (Elo & Kyngäs 2007, 107-111)

Oma tutkimukseni on kvalitatiivinen, joka pohjautuu Helsingin Sanomien sanomalehtikirjoituksiin Anneli Jätteenmäestä ja Sanna Marinista. Lisäksi analysoin Keskusta puolueen lehden Suomenmaan kirjoituksia Sanna Marinista. Helsingin Sanomissa oli yhteensä 18 erilaista artikkelia ja kirjoitusta koskien Jätteenmäkeä ajalla 17.4.-

27.4.2003. Sanna Marinista artikkeleita ja kirjoituksia oli Helsingin Sanomissa yhteensä 39 kappaletta ajalta 10.12-20.12.2019. Samalta aikaväliltä Marinista löytyi 12 artikkelia ja kirjoitusta myös Suomenmaa lehdestä. Annan analyysiluvuissa esimerkkejä kyseisistä artikkeleista tekemäni sisällönanalyysin kategorisoinnin pohjalta.

Rajasin tutkimuksen ajallisesti niin, että tarkastelin sanomalehtikirjoituksia pääministereistämme heidän nimityspäivänään ja siitä kymmenenpäivää eteenpäin. Tämä johtuu siitä, että Marinin hallitus jäi joululomalle 20.12.2019. Jätteenmäen kohdalla tarkastelin Helsingin Sanomien kirjoituksia. Kirjoitusten kuvat jätin analyysini ulkopuolelle. Marinin kohdalla analysoin myös pelkkiä kirjoituksia Helsingin Sanomista sekä Suomenmaa lehdestä. Valitsin tarkasteluun Helsingin Sanomat molempien pääministereidemme kohdalla sen vuoksi, että kyseessä on levikiltään Suomen suurin lehti. Helsingin Sanomien viesti kulkeutuu ympäri Suomea, minkä vuoksi katson kyseisellä lehdellä olevan paljon valtaa. Suomenmaa lehden valitsin Marinin kohdalla tarkasteluun sen vuoksi, että Marin (SDP) nousi pääministeriksi Rinteen (SDP) erottua tehtävästään Keskustan annettua hänelle epäluottamuslauseen Postikohun vuoksi. Minusta oli mielenkiintoista tarkastella kuinka toisen puolueen lehti kirjoittaa pääministeristämme, joka tulee eri puolueesta. Suomenmaa lehden valintaani vaikutti myös Irakgate, joka vaikutti Keskustan ja SDP:n voimasuhteisiin Keskustan hyväksi. Postikohu vaikutti SDP:n ja Keskustan voimasuhteisiin toisinpäin.

Omassa tutkimuksessani tarkoitukseni on deduktiivisen sisällönanalyysin kautta saada aineistosta nousemaan esille kategorioita. Nämä kategoriat tulevat pohjautumaan teoreettiseen viitekehukseeni ja auttavat tekemään sosiaalisia sukupuolia ilmiönä näkyväksi. Sosiaalisten sukupuolten teorioita esittelen tarkemmin seuraavassa luvussa. Aineistoista nousseiden kategorioiden avulla pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiini analysoinnin sekä vertailevan tutkimuksen kautta.

Deduktiivisen sisällönanalyysin pohjalta pystyin määrittelemään analysoimieni sanomalehtikirjoitusten kautta nousseille ilmiölle eli sosiaalisille sukupuolille neljä eri kategoriaa: feminiinisyys 2003, feminiinisyys 2019, hegemoninen maskuliinisuus 2003 ja hegemoninen maskuliinisuus 2019. Analysoinnin tarkempiin vaiheisiin, ilmiöiden vertailuun sekä kategorioiden syntyyn ja ilmiöiden avaamiseen keskityn yksityiskohtaisemmin analyysiluvuissa.

2.2. Teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyyksenä toimii sosiaaliset sukupuoli (gender) eli feminiinisyys sekä hegemoninen maskuliinisuus. Sosiaalinen sukupuoli tarkoittaa, että ihmisen sukupuoli ei ainoastaan muodostu biologisen sukupuolen kautta (sex) (Rossi 2010, 22). Sukupuolen muotoutumiseen vaikuttaa myös kulttuuri, jossa ihminen elää (Rossi 2010, 22). Ihmisten sukupuolen rakentumiseen vaikuttaa siis biologinen sukupuoli ja sosiaalinen sukupuoli (Mäkelä, Puustinen & Ruho 2006, 17). Tutkimukseni keskittyy siihen, miten sosiaalisia sukupuoliä tuotettiin Helsingin Sanomissa Jätteenmäestä ja Marinista. Lisäksi tarkastelen Marinin kohdalla sukupuolten tuottamista Suomenmaa lehden kirjoituksissa.

Sosiaalisia sukupuoliä tuotetaan eri kulttuureissa muun muassa median kautta. Eli toisin sanoen media esittää ja rakentaa sosiaalisia sukupuoliä käyttämällä medially olevaa valtaa. Tällä tavalla media vaikuttaa ihmisten mielikuviin sukupuoliestä. Median vallankäytöllä tarkoitetaan perinteisesti journalistisella medially olevia resursseja (Noppari & Niemi 2017, 245). Nopparin ja Niemen mukaan median vallankäyttö on valtion neljäs vallan mahti (Noppari & Niemi 2017, 246). Media voi käyttää valtansa ja vaikuttamisensa välineenä asioiden paljastamista ja piilottamista (Noppari & Niemi 2017, 268). Lisäksi media käyttää valtaansa ohjaamalla ihmisten mielikuvia erilaisilla symboleilla sekä kuvilla. Median vallankäyttöön ja sen esiin tuomiseen vaikuttaa luultavasti eri media talojen kilpailu sekä toimittajan mielipide asiasta. Media käyttää valtaansa erityisesti uutisoidessaan politiikasta (Noppari & Niemi 2017, 268). Median vallan mittaaminen muun muassa politiikkaan vaikuttamisessa on kuitenkin vaikeaa (Noppari & Niemi 2017, 246). Mittaamisen vaikeus johtuu luultavasti siitä, että median valta on käsitteenä hyvin abstrakti. Lisäksi asioiden piilottamista on hankala mitata niiden julkaisemattomuuden vuoksi, vaikka kyseessä on yksi median merkittävistä vallankäytön tavoista.

Oma tutkimukseni keskittyy perinteisen sanomalehti median sosiaalisten sukupuoliä tuottamiseen eli siihen, minkälaisia sosiaalisia sukupuoliä lehdet tuottivat pääministeristämme vuosina 2003 ja 2019. Sosiaalinen sukupuoli sopii teoreettiseksi viitekehyykseksi tutkimukseeni, koska analyysini keskittyy mielikuvien rakentamiseen, sanojen, adjektiivien ja kielikuvien kautta. Tämä on yksi median tehtävistä ja media pystyy käyttämään tässä asiassa omaa valtaansa. Erityisesti tutkimuksessa keskitytään siihen,

kumpi sosiaalinen sukupuoli nousee esille ja millä tavoin. Haluan löytää vastauksen siihen, minkälaisin keinoin sosiaalisia sukupuolia tuotettiin ja muuttuiko sosiaalisten sukupuolten tuottaminen verrattaessa vuotta 2003 vuoteen 2019. Keskityn omassa tutkimuksessani siis perinteisen median sosiaalisten sukupuolten tuottamiseen, mutta sosiaalisia sukupuolia tuottavat muutkin toimijat perinteisen sanomalehti median lisäksi. Muita sosiaalisten sukupuolten tuottajia ovat esimerkiksi yhteiskuntien historiankertomukset sekä yhteiskunnan kulttuuri. Toisin sanoen jokainen yhteiskunnan jäsen osallistuu jollakin tasolla sosiaalisten sukupuolten tuottamiseen.

Sosiaalisten sukupuolten rakentuminen on mielestäni tarpeellinen sekä mielenkiintoinen näkökulma tutkimukseeni. Tämä johtuu siitä, että Jäätteenmäki oli vuonna 2003 Suomen ensimmäinen naispääministeri, vaikka politiikka oli tuolloin vielä hyvin miesvaltaista. On siis mielenkiintoista nähdä, korostettiinko lehtien kirjoituksissa Jäätteenmäen sosiaalisena sukupuolen feminiinisyyttä vai koitettiinko hänet saada näyttämään maskuliiniselta korostamalla hänen sosiaalista sukupuoltaan hegemonisen maskuliinisuuden kautta? Marinin tapauksessa mielenkiintoista on myös nähdä, miten sosiaaliset sukupuolet tuodaan esille lehtikirjoituksissa vuonna 2019. Kyseessä on kuitenkin Suomen nuorin pääministeri. Marinin aikana nimittäin sukupuolten tasa-arvo on kehittynyt eteenpäin 2000-luvun alkuvuosista johtuen esimerkiksi lakimuutoksista yhteiskunnassamme sekä maailmalla levinneestä me too- kampanjasta. Kiinnostavaa onkin nähdä Marinin tapauksessa nousevatko sosiaaliset sukupuolet esille lehtikirjoituksissa vielä vuonna 2019? Vai nouseeko Marinin ikä ohi sosiaalisen sukupuoli keskustelun?

Sukupuolten tuottamista on tutkinut erityisesti filosofi Judith Butler (2006), joka on kirjoittanut teoksen *Hankala sukupuoli*. Teoksen on Suomennut Pulkkinen Tuija ja Rossi Leena-Maija. Pohjaan teoreettisen viitekehylenei pääpointit Judith Butler:in suomennettuun teokseen, Tuija Saresman, Leena-Maija Rossin & Tuula Juvosen (2010) teokseen *käsikirja sukupuoleen* sekä Anna Mäkelä, Liisa Puustisen ja Iiris Ruohon (2006) teokseen *Sukupuolishow- Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Judith Butler toteaa teoksessaan saman asian, jonka esittelin aiemmin. Butler nimittäin sanoo, että ihmiset ovat tehneet ja tekevät sosiaalisia sukupuolia kulttuurin välityksellä (Butler 2006, 56). Sosiaalisia sukupuolia tuotetaan muun muassa siten, että media ja yhteiskunta kuvailevat sukupuolia erilaisin adjektiivien, erilaisten sanavalintojen sekä toiston kautta (Butler 2006, 25). Tällä tavalla sosiaalisten sukupuolten avulla media ja muut toimijat luovat mielikuvia siitä millaisia

miesten ja naisten pitäisi olla yhteiskunnassa (Butler 2006, 25). Sosiaalisia sukupuoliä tuotetaan maskuliinisuuden ja feminiinisuuden kautta mielikuvia luomalla (Jokinen 2010, 129). Maskuliinisuus sekä feminiinisyys hyväksytään toistensa vastakohtiksi eikä niiden piirteet yleensä sekoitu mediassa keskenään (Jokinen 2010, 129).

Naissukupuoleen ja feminiinisuuden liitettäviä piirteitä, adjektiiveja ja sanoja ovat muun muassa emotionaalisuus, empaattisuus ja yhteisöllisyys (Jokinen 2010, 128-129). Toisaalta feminiinisuuden voidaan liittää myös sana yksityisyys (Ruoho 2006, 172). Länsimaisissa yhteiskunnissa ja kulttuureissa miehiin ja maskuliinisuuden on puolestaan liitetty seuraavia ominaisuuksia, kuten tunteiden kontrolli, toiminnallisuus, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus ja fyysinen voima (Jokinen 2010, 128). Maskuliinisuus ja feminiinisyys ovat ihmisten tuottamia ideologisia sukupuolirakenteita, joita ihmiset pystyvät muokkaamaan, muovaamaan ja rakentamaan (Jokinen 2010, 128).

Maskuliinisuudesta puhuttaessa on syntynyt käsite hegemoninen maskuliinisuus, joka tarkoittaa maskuliinisuuden välillä olevaa hierarkiaa ja naisten sulkemista tämän järjestelmän ulkopuolelle (Jokinen 2010, 130). Poliittikka on voitu aikaisemmin nähdä hegemonisen maskuliinisuuden alueena, jotkut voivat kokea sen edelleen sellaiseksi. Hegemoninen maskuliinisuus lähtee siitä, että miehillä nähdään olevan ylivaltaa naisista (Jokinen 2010, 130-131). Miesten patriarkalisuus ja ylivoimaisuus on havaittavissa erityisesti poliittikassa, taloudessa ja uskonnossa (Jokinen 2010, 130-131). Kaikki miehet, eivät kuitenkaan täytä hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen vastaavia vaatimuksia, mutta tukevat käsitettä sen luonnollisena pidetyn asioiden tilan vuoksi (Jokinen 2010, 132). Luultavasti tämän vuoksi media ja uutisointi on ollut tietyissä asioissa miesvaltaista. Hegemonista maskuliinisuutta on nimittäin ihannoitu erityisesti mediassa (Jokinen 2010, 132). Käsitteellä voidaan nähdä olleen johtava asema median tuottamissa mielikuvissa, kun mietitään poliittista ja taloudellista uutisointia. Milloin ja kuinka usein naisia ja feminiinisuutta on korostettu jo otsikoissa poliittikkaa, uskontoa ja taloutta käsittelevissä uutisissa?

Mediat ja muut yhteiskunnalliset instituutiot luovat sosiaalisia sukupuolikäsityksiä, mutta niillä on myös valta rikkoa niitä (Puustinen et al. 2006, 20). Sosiaalisten sukupuolikäsitysten rikkomisen tapahtuu käyttämällä samoja tekniikoita kuin sosiaalisten sukupuolten luomisen aikana (Puustinen et al. 2006, 20). Median ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden sukupuoliroolien luomiseen heidät oikeuttaa heidän valta-asemansa. Butler kertoo

teoksessaan Filosofi Foucault väittävän, että seksuaalisuus ja valta esiintyvät aina samanaikaisesti (Butler 2006, 85). Tämä tarkoittaa sitä, että maailmassa ei ole olemassa seksuaalisuutta, joka olisi jollain tavalla vallan ulkopuolella (Butler, 2006, 86). Voidaan siis todeta, että media käyttää valtaansa kielen avulla rakentamalla sosiaalisia sukupuolia yhdistämällä erilaisia sanavalintoja ja liittämällä ne johonkin sukupuoleen. Tämän vuoksi feminiinisyys ja hegemoninen maskuliinisuus sosiaalisina sukupuolina ja niiden esittäminen on syvästi kiinni muun muassa mediassa ja median vallan rakenteissa.

Tutkimukseni keskittyy Anneli Jäätteenmäen ja Sanna Marinin sosiaalisten sukupuolten rakentamiseen median vallan kautta. Tutkimukseni pääpaino on siinä, millaista mielikuvaa ja minkälaisin keinoin media luo sosiaalisia sukupuolia sanomalehtikirjoitusten kautta. Päälujuja ennen tutkimukseni keskittyy kontekstiin. Kontekstina toimii naisten poliittinen historia, joka pitää sisällään äänestämisen vaaleissa ja ehdolle asettumisen. Avaan myös pääministerien valintaa edeltäviä tapahtumia vuosina 2003 ja 2019, jotta tutkimuksen analyysi luvut olisivat helpommin lukija ymmärrettävissä.

3. Naisten poliittinen historia

3.1. Naisten poliittinen elämä alkaa

Naisten vaaliosallistuminen alkoi vuoden 1907 eduskuntavaaleista. Suomi oli vielä tuolloin osa Venäjän suurrutinasuntaa. Vuonna 1905 Venäjän tsaari antoi Suomelle marraskuun manifestin eli Suomen piti antaa tsaarille ehdotus kansanedustuslaitoksen uudistamisesta. Marraskuun manifestin taustalla oli Suurlakko, joka oli levinnyt myös Suomeen Venäjän hävittyä Japanin sota. Ennen kansanedustuslaitoksen uudistamista Suomea edusti valtiopäivillä kokoontuneet säädyt. Naiset eivät ennen ensimmäisiä eduskuntavaaleja olleet edustettuina Suomen poliittisessa elämässä, vaan heidät oli ulkoistettu poliittisista vaikutusmahdollisuuksista. (Eduskuntavaalit 1907 A)

Suomi teki ehdotuksen tsaarille uudesta valtiopäiväjärjestyksestä ja tsaari vahvisti Suomen ehdotuksen. Uusi valtiopäiväjärjestys tuli Suomessa voimaan 1.10.1906. Uudistuksen lähtökohtana oli säätyvallan purkaminen ja sen tilalle tuli Suomen kansaa edustava yksikamarinen eduskunta, jossa oli paikka 200 edustajalle. Lisäksi tämä uusi eduskunta olisi valittava vaaleilla. Miehillä sekä naisilla olisi näissä vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Lisäksi miehet sekä naiset saivat asettua ehdoille vaaleissa uudistuksen myötä. Eduskuntavaalien määrättiin olevan suhteelliset ja Suomi jakaantui ensimmäisissä eduskuntavaaleissa 16

vaaliin ja vaalit järjestettiin listavaaleina. (Eduskuntavaalit 1907 A & Eduskuntavaalit 1907 B & Eduskuntavaalit 1907 C)

Ensimmäiset Suomen eduskuntavaalit olivat naisten näkökulmasta historialliset. Nimittäin yhdeksätoista naista pääsi eduskuntaan. Suomi oli ensimmäinen valtio maailmassa, jonka kansanedustuslaitoksessa oli naiskansanedustajia ja eniten naisia eduskuntaan pääsi Sosiaalidemokraattisesta työväenpuolueesta, josta tuli yhdeksän naiskansanedustajaa (Eduskuntavaalit 1907 D & Sosiaali- ja terveysministeriö & Helsingin yliopiston Kristiina-instituutti 2005-2007 & Liite 1). Äänestysaktiivisuus oli ensimmäisissä vaaleissa 70,7 prosenttia (Eduskuntavaalit 1907 E). Naisten ja miesten äänestysaktiivisuutta ei kuitenkaan ole kirjattu erikseen (Eduskuntavaalit 1907 E). Suomen naisten poliittinen elämä alkoi siis vuonna 1907, jolloin pidettiin Suomen ensimmäiset eduskuntavaalit säätyvallan purkamisen jälkeen.

3.2. Naisten poliittinen elämä itsenäisessä Suomessa

Naiset ovat olleet koko itsenäisen Suomen ajan osa valtiomme poliittista elämää. Naisten edustus ei kuitenkaan eduskunnissa ja hallituksissa ole ollut kovinkaan suurta ennen Jäätteenmäen hallitusta ja nykyisen pääministerimme Sanna Marinin hallitusta. Nykyisessä Marinin hallituksessa naisten osuus on merkittävä, sillä naisministereitä on hallituksessa 12 ja miesministereitä vain seitsemän (Liite 2). Jäätteenmäen ja Marinin eduskunnassa kansanedustajina miehiä on kuitenkin enemmän kuin naisia (Liite 1).

Naiset ovat saaneet äänestää ja olla ehdokkaina Suomen eduskuntavaaleissa jo 113 vuoden ajan, kun laskenta aloitetaan ensimmäisistä eduskuntavaaleista vuodesta 1907. Itsenäisen Suomen naisten edustus kansanedustajina eduskunnissa ja ministereinä hallituksissa ei ole kuitenkaan ollut suurta (Liite 1 & Liite 2). Nimittäin naisten osuus Suomen hallituksen ministeristä itsenäisyyden ajalta tähän päivään on vain 14 prosenttia (Valtioneuvosto A). Naisministereitä ei ollut hallituksissa ennen vuotta 1925 (Liite 2). Tannerinkin hallituksessa vuosina 1926-1927 naisministereitä oli vain yksi (Liite 2). Naisministerit eivät oikeastaan yleistyneet ennen Sorsan IV hallitusta, joka toimi vuosina 1983-1987 (Liite 2 & Valtioneuvosto B 2020). Ennen Sorsan IV hallitusta naisia oli ollut ministerinä eri hallituksissa enintään kolme kerrallaan (Liite 2). Sorsa IV:n hallituksessakaan naisministereitä ei kuitenkaan ollut kuin vain viisi (Liite 2). Naisministerit alkoivat kuitenkin

pikkuhiljaa yleistymään Sorsan IV hallituksen jälkeen ja Lipposen II hallituksessa vuosina 1999-2003, naisministereitä oli jo kymmenen (Liite 2). Naisministereitä oli kuitenkin yhtä paljon kuin miesministereitä ensimmäistä kertaa vasta Jäätteenmäen hallituksessa vuonna 2003 (Liite 2 & Valtioneuvosto B 2020). Naispääministereitä Suomessa on ollut vasta kolme Anneli Jäätteenmäki (2003), Mari Kiviniemi (2010-2011) ja Sanna Marin (2019-).

Naisten edustus Suomen itsenäisyyden ajan eri eduskunnissakaan ei ole sen parempi kuin naisministereiden edustus itsenäisen Suomen hallitusten historiassa. Maailmansotien välisenä aikana naiskansanedustajien määrä ylsi vain kerran 10 prosenttiin vuonna 1922. Naiskansanedustajia on ollut vähiten vuoden 1930 eduskunnassa, jolloin naiskansanedustajia oli yhteensä vain yksitoista. Naisten alhainen edustusta tuona aikana johtuu luultavasti yhteiskunnan arvoista, jolloin naiset nähtiin ennen kaikkea äiteinä ja naisten paikan ajateltiin olevan kotona. (Liite 1 & Eduskunta A)

Toisen maailmansodan jälkeen naiskansanedustajien määrä eduskunnassa kasvoi hiukan johtuen naisliikkeestä, joka lähti liikkeelle 1960-luvulla. Vuonna 1970 naiskansanedustajia oli jo 20 prosenttia ja vuonna 1983 jo 30 prosenttia kaikista kansanedustajista. 1990-luvulla naisten sanotaan rikkoneen lasikattoja, koska eduskuntaan valittiin tuolloin 77 naiskansanedustajaa. Vuonna 2007 naiskansanedustajia oli eduskunnassa jo 40 prosentti. Nykyisessä eduskunnassa kansanedustajista ennätysmäärä on naisia eli 47 prosenttia. (Eduskunta A)

Naiskansanedustajien ja -ministereiden määrä oli hyvin vähäinen itsenäisen Suomen alkuaikoina (Liite 1 & Liite 2). Naisten määrä Suomen politiikassa on kuitenkin kasvanut melkein jokaisella vuosikymmenellä, kuten edellä käy ilmi. Nykyisin poliittinen tilanne näyttää melko tasa-arvoiselta, kun katsotaan sukupuolijakaumaa vuoden 2019 eduskunnassa ja Marinin hallituksessa. Naisia on enemmän ministerinä hallituksessa, mutta miehiä on enemmän kansanedustajina eduskunnassa (Liite 1 & Liite 2).

4. Tutkimuksen konteksti

4.1. Anneli Jäätteenmäen hallituksen ja vuoden 2003 eduskunnan taustat

Suomen Keskusta puolueen (keskusta) Anneli Jäätteenmäestä tuli Suomen ensimmäinen naispääministeri 17.4.2003, hän oli tuolloin 48-vuotias (Valtioneuvosto C). Jäätteenmäki oli myös Suomen ensimmäinen pääministeri, joka aloitti hallitusneuvottelut perustuslain

uudistamisen jälkeen (Eduskunta B). Pääministeriksi Jäätteenmäkeä edesauttoi se, kun keskusta voitti Suomen Sosiaalidemokraattisen puolueen (SDP) eduskuntavaaleissa. Voitto tapahtui vain muutamalla prosentilla kymmenyksellä, sillä keskustan kannatus oli 24,7 prosenttia ja SDP:n kannatus oli 24,5 prosenttia (Ervasti 2004, 105 & Tilastokeskus 2003). Lipponen oli toiminut Suomen pääministerinä ennen Jäätteenmäkeä vuosina 1995-2003 (Valtioneuvosto B 2020). Tämän vuoksi hän oli Jäätteenmäen suurin vastus vaaleissa. Lipposen henkilökohtainen äänimääri Helsingissä oli Suomen suurin 26 382 äänimäärällä, kun Jäätteenmäki sai Helsingissä 15 657 ääntä (Ervasti 2004, 106). Lipposen henkilökohtainen äänimääri ei kuitenkaan riittänyt viemään SDP:tä Suomen suurimmaksi puolueeksi, vaan tämän kisan voitti Suomen Keskusta puolue laskettaessa puolueiden kaikki saamat äänet yhteen. Suomen hallitukseen pääsi vuonna 2003 keskustan lisäksi myös SDP ja Suomen ruotsalainen kansapuolue (RKP) (Valtioneuvosto D).

Anneli Jäätteenmäen johdattama keskusta voittivat vuoden 2003 eduskuntavaalit käyttämällä salaista asiakirjaa. Asiakirja liittyi ulkoasiainhallinnon Irak-tietoihin, joita tasavallan presidentin neuvonantaja oli luovuttanut Jäätteenmäellä eduskuntavaalien aikana (Ervasti 2004, 9). Jäätteenmäki hyötyi saamistaan asiakirjoista ja käytti niitä vaalien alla voittaakseen pahimman vastustajansa Paavo Lipposen, joiden sanomisia ja lupauksia asiakirja koski. Paperin alkuperän selvittämisestä ja Anneli Jäätteenmäen osuudesta kyseisen asiakirjan saamiseen tuli yksi Suomen suurimmista kohuista nimeltä Irakgate tai Irak-skandaali. Kohun seurauksena Anneli Jäätteenmäki menetti eduskunnassa luottamuksen eikä pystynyt tämän vuoksi jatkamaan hallituksen pääministerinä. Tämän vuoksi Jäätteenmäen pääministeri ura ja hallituskausi kestivät vain 69 päivää (Valtioneuvosto D). Jäätteenmäkeä ei kuitenkaan koskaan tuomittu kyseisen skandaalin tiimoilta, vaan ainoastaan presidentin neuvonantaja Martti Manninne tuomittiin sakkoihin virkasalaisuuden rikkomisesta (Ervasti 2004, 10-11). Jäätteenmäen menettämän luottamuksen jälkeen Suomen pääministeriksi nousi keskustalainen Matti Vanhanen ja hallitus jatkoi samalla kokoonpanolla kuin Jäätteenmäen aikana (Ervasti 2004, 271 & Valtioneuvosto E 2020).

Jäätteenmäen hallituksen ja hänen pääministeri uransa lyhydestä huolimatta Suomelle hänen nousunsa politiikan huipulle oli tärkeää. Jäätteenmäki oli kuten sanottu Suomen ensimmäinen naispääministeri. Hänen hallituksessansa oli myös ensimmäistä kertaa saman verran miehiä ja naisia, molempia oli yhteensä yhdeksän (Valtioneuvosto A). Naisten

poliittinen johtajuus ei kuitenkaan saanut suurta tulta alleen vielä Jäätteenmäen aikana. Hallituksen puolueista ainoastaan keskustalla oli naispuheenjohtaja vuonna 2003 (Helsingin Sanomat C 2019). Oppositiossa vain Vasemmistoliitolla oli naispuheenjohtaja, Suvi-Anne Siimes (Yle 2006). Naispuoluejohtajat eivät siis olleet kovin yleisiä 2000-luvun alussa, eikä naisia ollut totuttu näkemään politiikassa. Tämän pystyy päättelemään naispuheenjohtajien sekä naisministereiden määrästä Jäätteenmäen hallituksessa. Jäätteenmäen hallituksen keski-ikäkään ei ollut kovin alhainen (53-vuotta), tästä voi päätellä myös, ettei eduskunnan keski-ikäkään jää alle neljänkymmenen. Vuoden 2003 eduskuntaan kaikista valituista kansanedustajista yli puolet olivat 50-64-vuotiaita. Kaikista 200 valitusta kansanedustajasta vain 75 oli naisia ja loput valitut kansanedustajat olivat miehiä (Tilastokeskus 2005). Jäätteenmäen hallituksen ja vuoden 2003 eduskunnan voidaan sanoa siis olleen hyvin miesvaltainen sekä iältään vanha verrattuna nykyiseen vuoden 2019 eduskuntaan ja Marinin hallitukseen.

4.2. Sanna Marinin hallituksen ja vuoden 2019 eduskunnan taustat

Sanna Marin (SDP) nousi Suomen kolmanneksi naispääministeriksi 10.12.2019 (Valtioneuvosto F 2020). Marin ei kuitenkaan ole SDP puolueenpuheenjohtaja, vaan hän nousi pääministeriksi nykyisen puheenjohtajan ja entisen pääministerin Antti Rinteen erottua Posti kohun vuoksi joulukuussa 2019. Posti kohu entisen pääministerin ympärillä johtui siitä, että Rinteen ja entisen omistajaohjausministeri Sirpa Paateron puheet olivat ristiriidassa keskenään. Tämä johti siihen, että Postin toimet olivat ristiriidassa omistajan eli Suomen valtion johdon kanssa (Helsingin Sanomat A 2019). Kohun seurauksena Rinne erotti entisen omistajaohjausministeri Sirpa Paateron tehtävästään. Kuitenkin muut hallituspuolueet olivat ehtineet menettää luottamustaan Rinnettä kohtaan. Erityisesti keskusta ja vihreät kokivat epäluottamusta Rinnettä kohtaan johtuen hänen sekavista puheistaan koskien Postia (Helsingin Sanomat A 2019 & Helsingin Sanomat B 2019). Rinteen ura pääministerinä kaatui joulukuussa 2019, kun SDP:n suurin hallituskumppani keskusta menetti lopullisesti luottamuksen pääministeri Rinteeseen (Yle 2020). Keskusta halusi kuitenkin jatkaa hallitusyhteistyötä, mutta ei Rinteen johdolla (Kauppalehti 2019). Vaalit olisivat voineet olla keskustalle suuri riski, koska se ei välttämättä olisi päässyt uudestaan hallitukseen. Tämän vuoksi hallituksen puolueet pysyivät samana, mutta vain ihmiset vaihtuivat ja SDP äänesti kokouksessaan uudeksi pääministeriksi Sanna Marinin (Yle 2019).

Sanna Marinin hallitus aloitti työskentelyn joulukuun puolessa välissä vuonna 2019. Marin on Suomen nuorin pääministeri ja hänen hallituksessaan on 12 naisministeriä ja seitsemän miesministeriä (Valtioneuvosto F 2020 & Valtioneuvosto G). Hallitus on historiallisessa tilanteessa siinä mielessä, että aikaisemmin naisia on ollut eniten ministereinä vain Matti Vanhasen II hallituksessa, joka toimi vuosina 2007-2010 (Valtioneuvosto E 2020). Hallituspuolueiden puheenjohtajisto on myös historiallinen. Nimittäin hallituspuolueiden puheenjohtajista ainoastaan SDP:tä johtaa mies. Loput hallituspuolueiden puheenjohtajista ovat naisia. Hallituspuolueiden naispuheenjohtajat ovat lisäksi hyvin nuoria. Heidän keski-ikänsä on vain 37-vuotta (Helsingin Sanomat C 2019). Ainoastaan Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen (RKP) puheenjohtaja Anna-Maja Henriksson on yli 35-vuotias (Helsingin Sanomat C 2019). Suomen nykyinen Marinin hallitus on siis hyvin naisvaltainen ja hallituksen keski-ikä on 37-vuotta, mikä tekee siitä Suomen nuorimman hallituksen keski-ikältään (Helsingin Sanomat C 2019).

Eduskunnassa on menossa myös historiallinen tilanne vuonna 2019-2020, sillä yli puolet puolueiden puheenjohtajista on naisia (Helsingin Sanomat D 2019). Suomen Keskusta puolueella puheenjohtajana on Katri Kulmuni, Vihreällä liitolla Maria Ohisalo, Vasemmistoliitolla Li Andersson, Suomen ruotsalaisella kansanpuolueella Anna-Maja Henriksson ja Suomen Kristillisdemokraateilla Sari Essayah. Ainoastaan Perussuomalaisilla, Kansallisella Kokoomuksella, Suomen Sosiaalidemokraattisella puolueella sekä Liike Nyt:illä on puheenjohtajanaan mies. Eduskunnan sukupuolijakaumasta kuitenkin huomaa, että miehiä on eduskunnassa 16 enemmän kuin naisia ja eduskunnan keski-ikä on 47-vuotta (Eduskunta C & Eduskunta D). Nuorin edustaja on vihreiden Iiris Suomela 25-vuotta ja vanhin edustaja on SDP:n Erkki Tuomioja 73-vuotta (Eduskunta D). Voidaan siis sanoa, että eduskunnan keski-ikä on tippunut huomattavasti, kun verrataan 2019 aloittanutta eduskuntaa vuoden 2003 eduskuntaan. Eduskunnan sukupuolijakokin on mennyt tasa-arvoisempaan suuntaan, sillä nyt miehiä on vain 16 enemmän ja vuonna 2003 miehiä oli eduskunnassa 50 enemmän kuin naisia.

5. Analyysin toteutus

Aloitin aineistoni analyysin lukemalla Helsingin Sanomien sekä Suomenmaa lehden kirjoituksia. Kuvat jätin kirjoituksista huomiotta. Tämän jälkeen pelkistin aineistoa ja keräsin lähteistäni sosiaaliin sukupuoliin ja niiden muodostamiseen viittaavia sanoja, lauseita tai virkkeitä. Pyrin hahmottamaan lähteitäni joko sosiaalisen sukupuolen feminiinisyiden kautta

tai sosiaalisen sukupuolen hegemonisen maskuliinisuuden kautta. Päädyin näihin kahteen sosiaalisen sukupuolen tuottamisen tapaan siksi, että tällä hetkellä sosiaalisia sukupuolia tuotetaan näiden kahden kategorian kautta.

Lauseiden, virkkeiden ja sanojen keräämisen jälkeen kysyin lähteiltäni, korostuuko niissä sosiaalisena sukupuolena feminiinisyys, hegemoninen maskuliinisuus vai onko molempia piirteitä löydettävissä? Mikäli molempia piirteitä löytyy, kohdistuvatko ne lauseessa tai virkkeessä samaan henkilöön? Lisäksi etsin, millä tavalla sosiaalisia sukupuoli oli tuotettu sanomalehti artikkeleissa? Vastauksien perusteella jaon virkkeet, lauseet ja sanat tekemiini kategorioihin. Yksittäisille sanoille annettiin tutkimuksessani painoarvo, jos ne korostivat sosiaalisten sukupuolten tuottamista lauseiden tai virkkeiden osana.

Lehtien analysoinnin jälkeen sain muodostettua neljä kategoriaa. Muodostamani kategoriat ovat: feminiinisyys ja sen tuottaminen 2003 ja 2019 sekä hegemoninen maskuliinisuus ja sen tuottaminen 2003 ja 2019. Aineistoni analyysin pohjaksi tuli siis neljä eri kategoriaa. Tarkoitukseni oli aluksi etsiä myös kategoriat ylittäviä lauseita sekä virkkeitä sanomalehtien kirjoituksista. Analysoinnin edetessä huomasin kuitenkin, että lauseet tai virkkeet menivät perustellusti johonkin edellä mainitsemastani neljästä kategoriasta. Luokkien välit ylittäviä sosiaalisia sukupuolia tai niiden tuottamista ei kuitenkaan löytynyt analysoimistani sanomalehtikirjoituksista. Tämän vuoksi olen samaa mieltä Jokisen kanssa siitä, että maskuliinisuuden ja feminiinisuuden piirteet eivät mediassa yleensä sekoitu keskenään (Jokinen 2010, 129).

Kategorisoinnin jälkeen taulukoin, kuinka paljon sosiaalista sukupuolta feminiinisuuden näkökulmasta tuotettiin Jätteenmäestä 2003 ja Marinista 2019. Tein saman taulukoinnin myös sosiaalisen sukupuolen hegemonisen maskuliinisuuden kohdalla. Lisäksi taulukoin, millä tavalla sosiaalisia sukupuolia oli tuotettu vuosina 2003 ja 2019. Taulukoiminen helpotti analysointini pohjalta tekemää vertailua vuosien 2003 ja 2019 välillä. Seuraavissa alaluvuissa kerron kategorisoinnin pohjalta analysointini sekä vertailun tulokset koskien sosiaalisia sukupuolia sekä niiden tuottamista.

5.1. Feminiinisyys ja sen tuottaminen 2003

Sosiaalisena sukupuolena feminiinisyttä tuotettiin Helsingin Sanomissa eri artikkeleissa ja teksteissä Jäätteenmäen kohdalla kymmenen kertaa. Feminiinisen sosiaalisen sukupuolen tuottaminen oli Jäätteenmäen kohdalla vähäisempää kuin sosiaalisena sukupuolena hegemonisen maskuliinisuuden tuottaminen. Jäätteenmäen kohdalla hegemonista maskuliinisuutta tuotettiin neljatoista kertaa.

Helsingin Sanomat tuottivat feminiinistä sosiaalista sukupuolta Jäätteenmäestä sanavalintojen, adjektiivien sekä mielikuvien kautta. Sosiaalista sukupuolta tuotettiin myös historian avulla. Jonkin verran sosiaalista sukupuolta tuotettiin myös vastakkainasettelujen kautta. Eniten Jäätteenmäen tapauksessa feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotettiin sanavalinnoilla ja adjektiivien kautta, jotka esiintyvät myös Jokisen (2010) artikkelissa *Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus*. Jokinen tuo artikkelissaan esille, että sosiaalista feminiinistä sukupuolta tuotetaan muun muassa emotionaalisuus, empaattisuus ja yhteisöllisyys sanojen kautta (Jokinen 2010, 128-129). Nämä sanat saattoivat esiintyä suoraa tekstissä tai näiden sanojen avulla media käytti valtaansa muodostaen lukijalle mielikuvia.

Puheiden jälkeen presidentti ja pääministeri syleilivät hetken toisiaan ja asettautuivat yhteiskuvaan käsi kädessä. (Helsingin Sanomat 18.4.2003, Halonen korosti uuden hallituksen tasa-arvoisuutta)

Tästä Helsingin Sanomien lainauksesta näkee, kuinka feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotettiin Jäätteenmäestä erilaisia sanavalintoja käyttämällä. Lainauksesta näkee, että Jäätteenmäen kohdalla kyseistä sosiaalista sukupuolta tuotettiin emotionaalisuuden ja empaattisuuden kautta. Tämä johtuu siitä, että Jäätteenmäen kerrotaan syleilleen presidenttiä ja syleilyä pidetään yhteiskunnassamme tunteiden eli emootioiden osoituksena. Emotionaalisuus liitetään Jokisen mukaan vahvasti feminiiniseen sukupuoleen ja sen rakentamiseen (Jokinen 2010, 128-129). Tässä esimerkissä ei tosin suoraan kerrota Jäätteenmäen olevan emotionaalinen tai empaattinen, vaan se tulee ilmi kirjoittajan käyttämistä sanavalinnoista. Nämä sanavalinnat muodostavat lukijalle selkeän mielikuvan, jolla media vaikutti vahvasti feminiiniseen sosiaalisen sukupuolen muodostumiseen.

Media voi valtansa avulla vaikuttaa sosiaalisten sukupuolten muodostumiseen muutenkin kuin mielikuvien avulla.

Hallitustunnustelujen aikana nähtiin lausunnoissaan varovainen ja osin säikky Jätteenmäki. (Helsingin Sanomat 17.4.2003, Pääministeri Anneli Jätteenmäki)

Koska ulkopolitiikka ei ole ollut Anneli Jätteenmäen leipälaji toisin kuin Paavo Lipposen jo alun perin, hänen olisi kaikin puolin luontevaa hakeutua läheiseen yhteistyöhön Tarja Halosen kanssa. (Helsingin Sanomat 27.4.2003, Sisäpolitiikan uusi alku)

Edellisistä lainauksista näkee, että Helsingin Sanomat tuottivat feminiinistä sosiaalista sukupuolta myös suoraan sanojen kautta. Näissä lainauksissa sosiaalista sukupuolta tuotetaan muun muassa *varovainen* ja *säikky* sanojen kautta. Nämä sanat eli adjektiivit viittaavat länsimaiseen historialliseen stereotypiaan feminiinisydestä. Historiallinen feminiininen sukupuoli tulee esiin siinä, että naiset ovat historiassa ja historiankirjoituksissa kuvailtu varovaisiksi ja säikyiksi. Tämä johtuu siitä, etteivät naiset uskaltaneet tai voineet nousta historiassa miestänsä vastaan. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta kuvailemastani kuuluisasti historiallisesta teoksesta on Ibsen Henrikin teos *Nukkekot*i (1913). Ibsenin teos kuvaa hyvin tunnetusti miehen ylivaltaa naisesta ja naisen alisteista roolia perheessä. Lisäksi adjektiivit ovat yhdistettävissä yksityisyyteen, jonka Ruoho (2006) nosti esille omassa artikkelissaan (Ruoho 2006, 172). Yksityisyys juontaa myös juurensa historiasta, sillä naiset nähtiin yksityisinä toimijoina kotona. Naiset eivät siis soveltuneet julkisuuteen tai julkisiin tehtäviin ja toimiin.

Toisessa Helsingin Sanomista otetussa lainauksessa (27.4.2003) näkyy, kuinka feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotetaan sanavalintojen sekä vastakkainasettelun kautta. Tässä lainauksessa median vallan avulla maskuliinisyys sekä feminiinisyys hyväksytään toistensa vastakohtiksi. Tämä idea nousee esille myös Jokisen artikkelissa (Jokinen 2010, 129). Vastakkainasettelu näkyy suoraan siitä, kuinka Jätteenmäestä ja Lipposesta kirjoitetaan. Jätteenmäen feminiinisyys ja Lipposen maskuliinisuus sekä niihin yhdistettävät piirteet eivät sekoitu keskenään. Piirteiden sekoittamattomuus on yksi median vallan tavoista luoda sukupuolta (Jokinen 2010, 129). Lisäksi lainauksessa sanoilla *läheinen* ja *yhteistyö* luodaan kuvaa yhteisöllisyydestä, joka Jokisen mukaan yhdistetään feminiiniseen sukupuoleen (Jokinen 2010, 128-129).

Media käytti valtaansa Jätteenmäen kohdalla vastakkainasettelun, sanavalintojen, adjektiivien ja mielikuvien kautta. Näillä keinoilla media pystyi luomaan Jätteenmäestä

feminiinistä sosiaalista sukupuolta lukijoille. Media eli Helsingin Sanomat käyttivät näitä keinoja sosiaalisen sukupuolen luomiseen luultavasti sen vuoksi, että ne ovat yleisesti hyväksytyjä. Lukijoiden premissit olivat siis luultavasti 2000-luvun alussa linjassa Helsingin Sanomien kanssa. Huomioitavaa on myös se, että melkein kaikki Jäätteenmäen feminiinisestä sosiaalisesta sukupuolesta kirjoitetut tekstit ja artikkelit olivat miestoimittajien kirjoittamia. Yksi mielipidekirjoitus oli naisen kirjoittama. Kirjoittajien taustojen selvitys ei kuitenkaan onnistunut luotettavasti. Tämän vuoksen en pysty sanomaan mitään kirjoittajien taustojen vaikutuksesta sosiaalisen sukupuolen luomiseen Jäätteenmäen kohdalla. Minulle herää kuitenkin kysymys, vaikuttaako kirjoittajan sukupuoli siihen, miten hän käyttää valtaansa kirjoittaessaan ja muodostaessaan sosiaalista sukupuolta? Ottaen huomioon, että 2000-luvun alussa tasa-arvon kehitys ei ollut lähtenyt politiikassa vielä vahvasti käyntiin. Poliittikka nähtiin nimittäin tuolloin vielä maskuliinisuuden pelikentäksi, johtuen naisten vähäisestä poliittisesta näkyvyydestä. Jäätteenmäkikin oli tuolloin vasta ensimmäinen naispääministeri, Halonen ensimmäinen naispresidentti. Lisäksi vasta Jäätteenmäen aikaan saatiin yhtä monta nais- ja miesministeriä. Eduskunnan sukupuolijako oli kuitenkin edelleen kallistunut miehiin päin. Johtuivatko nämä kaikki syyt siihen, että feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotettiin Jäätteenmäestä vähemmän?

5.2. Hegemoninen maskuliinisuus ja sen tuottaminen 2003

Hegemonista maskuliinisuutta sosiaalisena sukupuolena tuotettiin Jäätteenmäestä enemmän. Luultavasti tähänkin pätee perusteluksi politiikan kokeminen maskuliiniseksi 2000-luvun alussa. Lisäksi syynä voi olla Jokisen esittämä perustelu siitä, että hegemonista maskuliinisuutta on ihannoitu erityisesti mediassa (Jokinen 2010, 132). Tämän vuoksi Jäätteenmäkikin haluttiin luultavasti nähdä ja tuottaa mediassa maskuliinisenä sukupuolena, jotta hän sopisi politiikkaan ja siihen liittyvään uutisointiin. Miestoimittajien enemmistö saattoi olla myös yksi syy hegemonisen maskuliinisuuden sosiaalisen sukupuolen tuottamiseen. En kuitenkaan väitä, että miestoimittajat kokisivat itse sopivansa hegemonisen maskuliinisuuden määritelmään täysin. Mieskirjoittajien sosiaalisena sukupuolena korostama hegemoninen maskuliinisuus viittaa enemmänkin Jokisen argumenttiin siitä, että he tukevat käsitettä sen luonnollisen tilan vuoksi (Jokinen 2010, 132). Poliittikan uutisoinnin luonnollinen tila oli mielestäni 2000-luvun alussa hyvinkin maskuliininen.

Hegemonista maskuliinista sosiaalista sukupuolta tuotettiin Jätteenmäestä samoilla keinoilla kuin feminiinistä sosiaalista sukupuoltakin. Sosiaalisen sukupuolen tuottaminen tapahtui siis sanavalinnoilla, erilaisten adjektiivien korostamisella sekä mielikuvilla. Tästä voi todeta sen, että media tuottaa molempia sosiaalisia sukupuolia samalla tavalla. Tämän sosiaalisen sukupuolen tuottamisen tavan mediassa sanavalintojen ja adjektiivien kautta tuo esiin myös Butler suomennetussa teoksessaan (Butler 2006, 25). Sanavalinnat ja adjektiivit, joita esiintyi Jätteenmäen kohdalla, olivat samat kuin mitä nostin esille teoreettisessa viitekehyksessäni. Nämä sanat ja adjektiivit olivat tunteiden kontrolli, toiminnallisuus, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus sekä fyysinen voima (Jokinen 2010, 128). Samoja sanoja oli löydettävissä artikkeleista ja teksteistä, joita Jätteenmäestä tuotettiin sosiaalisen sukupuolen hegemonisen maskuliinisuuden kautta. Lisäksi näitä sanoja ja adjektiiveja käytettiin mielikuvien tuottamisen pohjana.

Hän taisteli itsensä puolueen varsinaiseksi puheenjohtajaksi peitoten vastustajansa mennen tullen. (Helsingin Sanomat 17.4.2003, Pääministeri Anneli Jätteenmäki)

Tässä Helsingin Sanomien lainauksessa Jätteenmäki kuvataan johtajaksi. Lisäksi tämän lainauksen pohjalta Jätteenmäkeen voidaan liittää seuraavat piirteet kuten hallitsevuus, suoriutuminen sekä fyysinen voima. Nämä kaikki edellä kuvaamani sanat sekä adjektiivit liittyvät hegemonisen maskuliinisuuden tuottamiseen sosiaalisena sukupuolena. Kyseiset sanat sekä adjektiivit löytyvät myös Jokisen artikkelista, kun hän esittelee hegemonista maskuliinisuutta (Jokinen 2010, 128). Kirjoittajan valtana sanojen käytön lisäksi on tässä lainauksessa mielikuvan luominen sanojen avulla lukijalle. Mielikuvan luomisessa auttavat erityisesti sanat *taisteli* ja *peitoten*, koska sanat ovat kuvailevia. Jokinenkin sanoi artikkelissaan, että sosiaalisia sukupuoli luodaan mielikuvien avulla (Jokinen 2010, 129). Olen Jokisen argumentin kanssa samaa mieltä. Helsingin Sanomien lainauksesta Jätteenmäestä saa siis sellaisen kuvan, että hän on vahva ja hallitseva johtaja. Lisäksi Jätteenmäkeen on helppo liittää lainauksen pohjalta erilaisia fyysisen voiman ominaisuuksia. Hänen sanotaan nimittäin peitonneen vastustajansa mennen tullen. Jätteenmäki on myös suoriutunut vastustajiensa voittamisesta. Lainauksesta tuleva mielikuva, jonka lukija yhdistää Jätteenmäkeen on siis hyvin hegemonisen maskuliinisuuden piirteet täyttävä.

Pääministeri suhtautui varsin viileän oloisesti opposition rajuun arvosteluun. (Helsingin Sanomat 24.4.2003, Keskusta korosti muutosta, Sdp puolestaan jatkuvuutta)

Tästä Helsingin Sanomien lainauksesta näkyvät erilaiset Jätteenmäkeen liitetyt hegemonisen maskuliinisuuden piirteet sosiaalisena sukupuolena. Jätteenmäkeä ei kuvata enää voimakkaana, voittamattomana fyysisenä olentona, vaan tässä lainauksessa hegemonista maskuliinisuutta korostetaan järjen kautta. Feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotettaessa korostetaan yleensä tunteita ja niiden näyttämistä. Hegemonista maskuliinisuutta tuotettaessa sosiaalisena sukupuolena korostetaan tunteiden vastakohtaa eli rationaalisuutta. Rationaalisuuden nosti esille myös Jokinen omassa artikkelissaan yhtenä hegemonisen maskuliinisuuden piirteinä (Jokinen 2010, 128). Tässäkin tapauksessa rationaalisuus korostuu ja sitä korostetaan rakenteella: *suhtautui varsin viileästi*. Jätteenmäkeen liitetään kyseisten sanojen kautta hegemonisen maskuliinisuuden piirteisiin kuuluva rationaalisuus. Jätteenmäki käyttäytyi siis rationaalisesti arvostelu tilanteessa eli ei paljastanut tunteitaan. Tämä näkyy viileäksi kuvailtuna käytöksenä. Tästä johtuen Jätteenmäen sosiaalista sukupuolta tuotetaan lainauksessa hegemonisen maskuliinisuuden kautta. Feminiinisyttä korostettaessa sosiaalisena sukupuolena Jätteenmäki olisi luultavasti jotenkin reagoinut opposition rajuun arvosteluun.

Viimeinen esimerkkilainaus Helsingin sanomista Jätteenmäen kohdalla tuotettaessa hegemonista maskuliinisuutta on hieman erikoinen esimerkki sosiaalisen sukupuolen tuottamisen kannalta. Tämän vuoksi haluan nostaa tämän lainauksen esiin.

Anneli Jätteenmäki johti hallitusta, joka oli ensimmäinen suuren laman jälkeen normaalioloissa toiminut hallitus. (Helsingin Sanomat 26.4.2003, Normaalioloihin syntyi normaali hallitus)

Tässä viimeisessä esimerkki lainauksessani Helsingin Sanomista Jätteenmäestä tuotetaan edelleen sosiaalista sukupuolta hegemonisen maskuliinisuuden kautta. Sosiaalista sukupuolta tuotetaan tässäkin lainauksessa sanojen avulla. Nämä hegemoniseen maskuliinisuuteen liitettävät sanat ovat *johti* ja *toiminut*. Jätteenmäkeen liitetään siis edelleen Jokisen esittämiä hegemoniseen maskuliinisuuteen liittyviä piireiteitä (Jokinen 2010, 128). Sanat, jotka esiintyvät lainauksessa ovat liitettävissä hegemonisiin maskuliinisuuden piirteisiin: toiminnallisuuteen, hallitsevuuteen ja johtajuuteen. Kiintoisaa

tässä lainauksessa kuitenkin on se, miksi hegemonista maskuliinisuutta sosiaalisena sukupuolena tuottavat piirteet ovat imperfektissä. Jäätteenmäen hallitus ei ollut kaatunut vielä huhtikuussa 2003, joten sanojen aikamuoto ei voi liittyä tuohon tapahtumaan. Lisäksi en törmännyt kirjallisuudessa tai aikaisemmissa tutkimuksissa sosiaalisen sukupuolen tuottamiseen aikamääreiden kautta. Voiko olla, että Jäätteenmäen sukupuolen vuoksi kirjoittaja ei täysin hyväksy häneen liitettyjä hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä ja tämän vuoksi laittoi piirteet imperfektiin? Tämä korostaisi luultavasti sitä, että Jäätteenmäellä oli hegemonisen maskuliinisuuden piirteet kirjoittajat mielestä, mutta ne ovat ehkä hävinneet tai häviämässä? Vai näkeekö kirjoittaja politiikan edelleen niin miehisenä kenttänä, jota se olikin 2000-luvun alussa, ettei näe naisen sopivan sinne. Tämä voisi pohjata myös sitä, miksi hegemonisen maskuliinisuuden piirteet ovat imperfektissä.

Yhteenvedona Jäätteenmäen kohdalla hegemonisen maskuliinisuuden tuottamisesta sosiaalisena sukupuolena voidaan sanoa, että sitä tuotettiin enemmän kuin feminiinistä sosiaalista sukupuolta. Poliitiikan miehisuus, joka oli voimissaan 2000-luvun alussa, näkyy kirjoituksissa hyvin. Jäätteenmäen kohdalla sosiaalisia sukupuolia ei sekoitettu keskenään, vaan niiden erotteleminen toisistaan oli selkeää. Lisäksi sosiaalisten sukupuolten tuottamisen metodit olivat samanlaiset hegemonisen maskuliinisuuden ja feminiinisen kohdalla. Feminiinisyttä ja hegemonista maskuliinisuutta tuotettiin sosiaalisina sukupuolina teksteissä sanojen, adjektiivien ja mielikuvien kautta. Media käytti valtaansa näiden keinojen avulla sosiaalisten sukupuolten tuottamisessa. Voin siis todeta Jäätteenmäen kohdalla Butlerin lainauksen Filosofi Foucaultilta pitävän paikkaansa. Filosofi Foucault väittää, että seksuaalisuus ja valta esiintyvät aina samanaikaisesti (Butler 2006, 85). Tämä tarkoittaa sitä, että maailmassa ei ole olemassa seksuaalisuutta, joka olisi jollain tavalla vallan ulkopuolella (Butler, 2006, 86).

5.3. Feminiinisyys ja sen tuottaminen 2019

Tässä kappaleessa analysoin Helsingin Sanomia sekä Suomenmaa lehden sosiaalisen sukupuolen tuottamista feminiinisyyden kautta Sanna Marinista. Molemmissa lehdissä tuotettiin enemmän feminiinistä sosiaalista sukupuolta Marinista verrattuna hegemonisen maskuliinisuuden tuottamiseen samasta näkökulmasta. Luultavasti tämä kertoo muutoksesta, joka on tapahtunut politiikassa. Poliitiikkaa ei nimittäin enää nähdä ainoastaan maskuliinisuuden pelikenttänä. Tämä johtuu varmasti siitä, että Suomella on ollut

naispresidentti, kolme naispääministeriä sekä naisministereiden että -kansanedustajien määrä on noussut. Suomella on myös tällä hetkellä ennätysmäärä naisia eduskuntapuolueiden puheenjohtajina. Helsingin Sanomissa feminiinisyyttä tuotettiin kolmekymmentä kertaa ja Suomenmaassa kolmetoista kertaa.

Median valta ja tapa, jolla se tuottaa sosiaalisia sukupuolia ei ole kuitenkaan muuttunut 2000-luvun alusta tultaessa vuoteen 2019. Media käyttää edelleen sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tapana sanavalintoja, adjektiiveja, kielikuvia sekä vastakkainasetteluja. Näiden tekniikoiden avulla media tuottaa joko suoraa sosiaalisia sukupuolia tai käyttää näitä keinoja apunaan mielikuvien tuottamista. Mielikuvien avulla media pystyy myös tuottamaan sosiaalisia sukupuolia.

Marin esiintyi sovittelevasti ja pyrki nostamaan hallitusohjelmasta kohtia, joista hänen mukaansa on laaja yhteisymmärrys eduskunnassa, kuten koulutukseen panostaminen. Hän toivoi oppositiota mukaan esimerkiksi infrahankkeista linjaamiseen. (Helsingin Sanomat 16.12.2019, Tuore pääministeri Sanna Marin puolusti hallitusohjelmaa, jota opposition mielestä olisi pitänyt korjata hallitusvaihdoksen yhteydessä)

Tämä lainaus Helsingin sanomista näyttää hyvin selkeästi, miten media tuottaa feminiinistä sosiaalista sukupuolta. Lainauksessa Helsingin Sanomat käyttää sanavalintoja sosiaalisen sukupuolen tuottamiseen. Sanavalinnat *sovittelevasti*, *toivoi* ja *yhteisymmärrys* viittaavat suoraan feminiinisen sosiaalisen sukupuolen rakentamiseen. Jokisenkin mukaan feminiinisyyteen ja naissukupuoleen liitettäviä piirteitä, adjektiiveja ja sanoja ovat muun muassa emotionaalisuus, empaattisuus ja yhteisöllisyys (Jokinen 2010, 128-129). Helsingin Sanomien lainauksessa käyttämä sana *yhteisymmärrys* voidaan liittää Jokisen artikkelista löytyvään piirteeseen yhteisöllisyys. Muut sanat eli *toivoi* ja *sovittelevasti* yhdistyvät feminiinisyyteen sen kautta, että ne voivat mieltää maskuliinisuuteen kuuluvan johtamisen, miesten ylivallan, hallitsevuuden sekä rationaalisuuden vastakohtiksi. Tämän vuoksi sanat voidaan liittää feminiinisen sosiaalisen sukupuolen rakentamiseen. Marin nähdään siis Helsingin Sanomien lainauksessa yhteisöllisenä ja yhteistyöhön valmiina henkilönä, jolla ei ole ylivaltaa ja hallitsevuutta muihin (oppositioon), vaan hän haluaa tehdä kaiken sovittelevasti ja yhteistyössä yhteisöllisesti.

Eikä Marin suinkaan voinut vetäytyä seinustalle, vaan hänelle oli varattu paikka huomion keskipisteenä. (Helsingin Sanomat 13.12.2019, "Olen niin sanotusti päässyt suoraan syvään päätyyn"-HS seurasi, kun Sanna Marin astui Brysselin valokeilaan heti kolmantena pääministeripäivänään)

Sosiaalista feminiinistä sukupuolta tuotetaan tässä lainauksessa median vallan kautta Ruohonkin artikkelissaan esiintuoman yksityisyyden käsitettä käyttämällä (Ruoho 2006, 172). Yksityisyydenkäsite näkyy tässä lainauksessa siten, että Marinin ajatellaan automaattisesti vetäytyvän seinustalle eli yksityisyyteen. Yksityisyydenkäsite voi tarkoittaa tässä lainauksessa vetäytymistä katseilta, joka on linkitetty naisille kuuluvaksi ominaisuudeksi ainakin länsimaisessa traditiossa ja historiassa (Kostiainen 2008, 143). Naisen paikka on historiassa nähty olevan kotona yksityisyyden piirissä politiikan ja julkisuuden ulottumattomissa. Poliitikko ja julkisuus on yleisimmin liitetty länsimaisissa yhteiskunnissa maskuliinisuuteen, johtuen historian vaikutuksesta.

Suomenmaa lehden kirjoituksissa Marinista tuotettiin feminiinistä sosiaalista sukupuolta lähinnä Marinin omien sanomien kautta. Suomenmaa lehti ei siis kirjoituksissaan itse omin sanoin tuottanut feminiinistä sosiaalista sukupuolta. Voisiko syynä olla se, että Suomenmaa on Keskusta puolueen lehti ja he saivat Suomeen ensimmäisen naispääministerin? Puolue siis rikkoi hyvin vahvasti 2000-luvun alussa poliittisen kentän ajatusta maskuliinisuudesta. Historia saattaa vaikuttaa lehden toimittajien sosiaalisen sukupuolen tuottamiseen. Lehti käytti kumminkin valtaansa sosiaalisen sukupuolen rakentamisessa nostamalla Marinin omia sanoja lehden artikkeleihin sekä kirjoituksiin.

Marin sanoi valintansa jälkeen pitämässään lyhyessä lehdistötilaisuudessa, että luottamuksen palauttaminen hallituksen sisällä vaatii suoraa keskustelua hallituspuolueiden kesken.

– Meillä on yhteinen hallitusohjelma, johon kaikki viisi puoluetta ovat sitoutuneet. Se on se liima, joka hallituksen työtä viitoittaa ja sillä tiellä jatkamme yhdessä. (Suomenmaa 10.12.2019, Eduskunta valitsi Sanna Marinin uudeksi pääministeriksi)

Lainauksessa Suomenmaa rakentaa Marinista feminiinistä sosiaalista sukupuolta nostamalla artikkeliinsa lainauksen Marinin pitämästä puheesta lehdistötilaisuudessa. Tässä nostossa sosiaalista sukupuolta rakennetaan sanojen *yhdessä ja luottamuksen palauttaminen* kautta. Lisäksi lainauksessa käytetään kielikuvia: *se on liima ja sillä tiellä*

jatkamme yhdessä. Sanojen kautta Marinista rakennetaan yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen kannustavaa henkilöä. Nämä piirteet kuuluvat vahvasti Jokisen artikkelin mukaan feminiinisyyteen ja sen rakentamiseen (Jokinen 2010, 128-129). Lisäksi lainauksessa käytettyjen kielikuvien kautta Marinista tulee lukijalle hyvin empaattinen sekä emotionaalinen kuva. Johtuen siitä, että kielikuvat ovat hyvin positiivisesti tunnelatautuneita. Tunteiden ilmaisu joko suoraan tai kielikuvien kautta pidetään feminiinisyyteen kuuluvana ominaisuutena. Jokinenkin nostaa artikkelissaan esille naissukupuolen ja feminiinisyyden tuottamisen tunteiden kautta (Jokinen 2010, 128-129). Tunteiden ilmaisua nähdään myös maskuliinisuuden vastakohtana, johon kuuluu rationaalisuus. Lainauksesta näkee siis hyvin, kuinka feminiinisyys ja maskuliinisuus nähdään yleensä toistensa vastakohtiksi. Tämä idea vastakohtista tulee esille myös Jokisen artikkelissa (Jokinen 2010, 129). Feminiinisyyden sekä hegemonisen maskuliinisuuden piirteet eivät mediassa yleensä sekoitu keskenään (Jokinen 2010, 129). Näin on käynyt myös tässä lainauksessa.

Marinin kohdalla vuonna 2019 feminiinisyyden tuottaminen sosiaalisena sukupuolena on lisääntynyt. Tähän luultavasti vaikuttaa naisten poliittisen osallistumisen lisääntyminen. Yhteiskunnallisella tasa-arvo kehityksellä, me too- kampanjalla sekä yhteiskunnallisilla keskusteluilla tasa-arvosta on varmasti ollut myös vaikutusta asiaan. Lisäksi naistoimittajat ovat yleistyneet lehdissä. Voiko siis olla, että naistoimittajien määrän kasvulla on vaikutusta feminiinisen sosiaalisen sukupuolen kirjoitusten lisääntymiseen? Aiheesta pitäisi tehdä tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tutkimusta, jotta feminiinisyyden korostamisen lisääntymiseen politiikassa saataisiin tieteellisesti tarkempaa tietoa.

5.4. Hegemoninen maskuliinisuus ja sen tuottaminen 2019

Sanna Marinista sosiaalisen sukupuolen tuottaminen hegemonisen maskuliinisuuden kautta oli vähäisempää kuin feminiinisyyden tuottaminen. Hegemonisen maskuliinisuuden tuottaminen oli vähäisempää Helsingin Sanomissa sekä Suomenmaassa. Sosiaalisena sukupuolena hegemonista maskuliinisuutta kuitenkin tuotettiin yhteensä kolmessakymmenessä kahdessa erilaisessa lauseessa ja virkkeessä. Helsingin Sanomissa 21 kertaa ja Suomenmaassa yksitoista kertaa. Hegemonisen maskuliinisuuden tuottaminen sosiaalisena sukupuolena tapahtui Marinin kohdalla samalla tavalla kuin sosiaalisen sukupuolen feminiinisyyden tuottaminen. Sosiaalista sukupuolta tuotettiin sanavalintojen, mielikuvien sekä adjektiivien kautta.

Pääministeri lähtee luotsaamaan ”uuden sukupolven punamultaa” vaikeasta tilanteesta. (Helsingin Sanomat 10.12.2019, HS-analyysi: Kulmunin vaatimukset ajoivat vasemmistolaisen Sanna Marinin heti ahtaaseen rakoon)

Ehkä Lindtman arvioi oikein: Marinia ei enää kannata haastaa. (Helsingin Sanomat 12.12.2019, Marinin noususta pääministeriksi voi seurata tulitauko Sdp:n sisäiseen sotaan)

Näissä Helsingin Sanomien kahdessa lainauksessa Marinille laitetaan ja häneen liitetään hegemonisen maskuliinisuuden ominaisuuksia, jotka esiintyivät myös Jokisen artikkelissa (Jokinen 2010, 128). Nämä ominaisuudet liitetään Mariniin erityisesti sanojen kautta. Lisäksi sanojen avulla luodaan Marinista mielikuvaa, joka sopii hegemonisen maskuliinisuuden kuvaukseen.

Ensimmäisessä lainauksessa Mariniin liitetään hegemonisen maskuliinisuuden piirteitä sanoilla: *lähtee luotsaamaan*. Näiden sanojen avulla Mariniin pystytään yhdistämään Jokisenkin esittämiä hegemoniseen maskuliinisuuteen liittyviä piirteitä, kuten toiminnallisuus, hallitsevuus, suoriutuminen ja johtajuus (Jokinen 2010, 128). Marinista saa lainauksen kautta sellaisen kuvan, että hän on hallitseva johtaja. Hän pystyy olemaan johtaja vaikeassakin tilanteessa. Lisäksi Mariniin voidaan liittää myös mielikuva sanojen avulla fyysisestä voimasta. Nimittäin sanat *lähtee luotsaamaan* voi saada lukijalle mielikuvan siitä, että johtamiseen vaikeassa tilanteessa tarvitaan fyysistä voimaa ja kestävyyttä. Fyysistä voimaa ja kestävyyttä tarvitaan sen vuoksi, että ”uuden sukupolven” punamulta selviää vaikeasta tilanteesta. Näillä perusteilla ja keinoilla media eli Helsingin Sanomat luovat Marinista sosiaalista sukupuolta hegemonisen maskuliinisuuden kautta.

Toisessa lainauksessa Helsingin Sanomissa (12.12.2019) Mariniin liitetään hyvin paljon samoja ominaisuuksia hegemonisen maskuliinisuuden piiristä kuin ensimmäisessä lainauksessa. Mariniin on liitettävissä edelleen ominaisuudet kuten hallitsevuus sekä fyysinen voima. Johtuen sanoista *Marinia ei enää kannata haastaa*. Marini nähdään siis voittamattomana ja hallitsevana olentona. Häntä ei siis kannata haastaa, sillä haastaja tulee häviämään hänelle kuitenkin. Lisäksi Marinin haastamattomuuteen voidaan liittää fyysinen

voima. Lukijalle tulee nimittäin helposti mielikuva siitä, että Lindtman voi nähdä Marinin niin vahvana fyysisesti, ettei häntä kannata haastaa. Sosiaalista hegemonista maskuliinista sukupuolta tuotetaan siis tässäkin lainauksessa sanavalintojen ja niistä syntyvien mielikuvien kautta. Erona edelliseen lainaukseen on kuitenkin se, että Lindtman biologisen maskuliinisen sukupuolen edustaja (sex) laitetaan vastakkain Marinin naissukupuolen edustajan (sex) kanssa. Lindtmanille ei kuitenkaan lainauksessa anneta feminiinisen sosiaalisen sukupuolen piirteitä. Tämän vuoksi feminiinisyiden ja maskuliinisuuden piirteet eivät sekoitu lainauksessa keskenään. Jokisen artikkeli tukee myös havaintoani sillä, maskuliinisuus ja feminiinisyys hyväksytään toistensa vastakohtiksi ja niiden piirteet eivät mediassa yleensä sekoitu keskenään (Jokinen 2010, 129). Biologisten sukupuolten (sex) vastakkain asettelu toimii tässä tapauksessa mielestäni yhtenä sosiaalisen sukupuolen tuottamisen tapana sanojen sekä mielikuvien rinnalla.

Suomenmaa lehdessä Marinista tuotettiin sosiaalista hegemonista maskuliinista sukupuolta samalla tavalla, kuin Helsingin Sanomissakin. Lisäksi edellä mainitsemaani biologisten sukupuolten (sex) vastakkainasettelua näkyi myös Suomenmaan artikkeleissa ja teksteissä. Kuitenkaan sukupuolille tyypillisiä ominaisuuksia ei edelleenkään sekoitettu keskenään. Vastakkaisasettelu oli Suomenmaankin artikkeleissa ja teksteissä mielestäni vain yksi tapa lisätä tuottaa sosiaalista sukupuolta.

Marin löi vastaehdokkaansa, SDP:n eduskuntaryhmän puheenjohtajan Antti Lindtmanin SDP:n puoluevaltuuston käymässä vaalissa äänin 32–29. (Suomenmaa 10.12.2019, Eduskunta valitsi Sanna Marinin uudeksi pääministeriksi)

Suomenmaa lehden lainauksessa sana *löi* tuottaa Marinista sosiaalisena sukupuolena hegemonista maskuliinisuutta. Sanaan voi nimittäin liittää piirteet toiminnallisuus, hallitsevuus, suoriutuminen sekä mielikuvana piirteen Marinin fyysisestä voimasta. Nämä piirteet esiintyivät myös Jokisen artikkelissa (Jokinen 2010, 128). Marinista saa lainauksen kautta kuvan, että hän oli hallitseva sekä voimakas voittaessaan Antti Lindtmanin. Hallitsevuuden ja voittamisen piirteet kuuluvat Jokisen mukaan hegemoniseen maskuliinisuuteen (Jokinen 2010, 128). Tämän vuoksi niitä ei voi yhdistää feminiinisyiden piirteiksi. Erikoista lainauksessa on se, että hegemoniseen maskuliinisuuteen yhdistettävä piirre on imperfektissä. Tämä voi toki johtua siitä, että Marinin voitto on fakta. Voittaminen

myös tapahtui, minkä vuoksi Marinistä tuli pääministeri. Mielestäni sanan imperfektiivisyys ei kerro Marinin hegemonisen maskuliinisuuteen liittyvien ominaisuuksien poistumisesta toimittajan mielestä, vaan se johtuu suomen kielen kieliopista.

Marinista tuotettiin sosiaalisena sukupuolena hegemonista maskuliinisuutta hyvin samalla tavalla, kuin feminiinisyttäkin. Tähän tuottamisen tapaan eri mediat eli Helsingin Sanomat ja Suomenmaa käyttivät sanavalintoja sekä mielikuvien voimaa. Mediat tuottivat sosiaalisia sukupuolia Butlerin esittämällä tavalla eli erilaisin adjektiivien, erilaisten sanavalintojen sekä toiston kautta (Butler 2006, 25). Vastakkainasettelua käytettiin myös yhtenä sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tapaan. Kuitenkaan missään sosiaalisten sukupuolten tuottamisen vaiheessa feminiinisuuden ja maskuliinisuuden piirteitä ei sekoitettu keskenään, mikäli lauseessa esiintyi kaksi eri biologisen sukupuolen (sex) edustajaa. Analyysini pohjalta voin todeta, että politiikan miehisuus on vähentynyt selkeästi vuosein 2003 ja 2019 välillä, sillä Marinista tuotettiin enemmän feminiinistä sosiaalista sukupuolta.

6. Vertailu Jätteenmäen ja Marinin välillä

Lähdin vertailemaan sosiaalisia sukupuolia ja niiden rakentumista keskenään taulukon avulla. Taulukoin sosiaalisten sukupuolten rakentumisen Jätteenmäen ja Marinin aikana vertailemisen helpottamiseksi. En kuitenkaan huomannut suuria muutoksia median vallassa tuottaa sosiaalisia sukupuolia vuosina 2003 ja 2019. Sanalla media tarkoitan omassa vertailussani käyttämiäni sanomalehtiä eli Helsingin Sanomia sekä Suomenmaa lehteä. Taulukosta kuitenkin erottui se, kumpaa sosiaalista sukupuolta oli tuotettu enemmän vuosina 2003 ja 2019. Tässä vertailussa vuodet erosivat keskenään.

Media käytti valtaansa sosiaalisten sukupuolten tuottamiseen täsmälleen samalla tavalla vuonna 2003 ja 2019. Media tuotti sosiaalisia sukupuolia sanavalintojen, adjektiivien, vastakkainasettelujen, historian sekä mielikuvien kautta. Nämä kaikki sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tavat näkyivät myös tutkimuksessani esiin nostamieni lainauksien kautta. Lisäksi tutkimuksessani kävi ilmi, että media voi halutessaan tuottaa sosiaalisia sukupuolia aikamuotojen kautta. Näin tapahtui Jätteenmäen kohdalla median tuottaessa hegemonista maskuliinisuutta sosiaalisena sukupuolena. Jätteenmäen kohdalla aikamuodolla sosiaalisen sukupuolen tuottaminen tapahtui kuitenkin vain kerran. Tämän vuoksi en pysty sanomaan varmasti, että kyseessä olisi yksi sosiaalisen sukupuolen tuottamisen tapa. Tutkimani mediat eivät myöskään sekoittaneet sukupuolia keskenään.

Tämä näkyi lainauksissa, joissa esiintyi kahta eri biologista sukupuolta (sex). Näissä lainauksissa ainoastaan toiselle biologiselle sukupuolelle (sex) tuotettiin sosiaalisen sukupuolen ominaisuuksia. Toisen biologisen sukupuolen (sex) jäädessä ilman. Median valta sosiaalisten sukupuolten tuottamisessa ei ole siis muuttunut lainkaan vuodesta 2003 siirryttäessä vuoteen 2019.

Median kirjoitukset muuttuivat sosiaalisista sukupuolista vuosina 2003 ja 2019. Muutos koski sitä, kumpaa sosiaalista sukupuolta mediat tuottivat kirjoituksissaan. Jäätteenmäen aikana vuonna 2003 Helsingin Sanomat tuottivat hänestä enemmän sosiaalisena sukupuolena hegemonista maskuliinisuutta. Tämä johtui luultavasti siitä, että politiikka nähtiin tuolloin hyvin miesvaltaisen alana ja sitä hän se olikin. Ennen Jäätteenmäkeä Suomessa ei ollut yhtään naispääministeriä. Naisministereiden sekä naiskansanedustajien määrä oli myös vähäistä ennen Jäätteenmäen hallitusta. Marinin kohdalla vuonna 2019 mediat puolestaan tuottivat hänestä enemmän feminiinisyyttä sosiaalisena sukupuolena. Luultavasti tähän muutokseen löytyy selitys politiikankentän muuttumisesta sekä median vallasta. Marinin aikana ja sitä ennen Suomessa oli ollut me too-kampanja, yhteiskunta on tasa-arvoistunut muun muassa vanhempainvapaa-keskustelujen myötä. Lisäksi politiikassa tasa-arvoistumisen kehitys oli myös nähtävissä. Ennen Marinia Suomella oli ollut kaksi naispääministeriä, naisministereiden määrä oli myös kasvanut samoin naiskansanedustajien määrä. Naiset olivat siirtyneet myös politiikan johtopaikoille. Nimittäin nykyisen eduskunnan poliittisten puolueiden puheenjohtajina on Suomessa nyt ennätysmäärä naisia.

Sosiaalisen sukupuolen kirjoittamisen muutosta hegemonisesta maskuliinisuudesta feminiiniseen on hankala paikantaa vain yhteen tekijään. Edellä mainitsemani muutos politiikan kentällä on varmasti yksi muutokseen vaikuttanut tekijä. Toinen vaikuttanut tekijä muutokseen löytyy luultavasti median vallasta. Media esittää ja rakentaa sosiaalisia sukupuolia käyttämällä medialla olevaa valtaa ja vaikuttamalla näin ihmisten mielikuviin sukupuolista. Media pystyy siis valtaansa käyttämällä päättämään siitä, mistä yhteiskunnassa keskustellaan. Tämä tapahtuu nostamalla asioita otsikoihin ja muihin median kanaviin. Lisäksi media voi valtansa avulla päättää, miten asioista keskustellaan. Toimittajat pystyvät kirjoitustensa avulla viemään jotakin yhteiskunnallista keskustelua haluamaansa suuntaan. Toimittajien välillä voi tosin olla isojakoin eroja siinä, mihin suuntaan he keskustelua vievät. Toimittajien välillä oli myös eroja Jäätteenmäen kirjoituksissa verrattuna Marinista tehtyihin kirjoituksiin. Jäätteenmäen aikaan kaikki analysoimani

artikkelin ja tekstit Helsingin Sanomissa olivat miestoimittajien kirjoittamia. Marinin aikana sekä Helsingin Sanomiessa että Suomenmaa lehdessä oli myös naistoimittajia. Toimittajissa tapahtunut muutos eli naistoimittajien yleistymisen saattaa olla myös yksi tekijä sosiaalisen sukupuolen kirjoitusten muutokselle. Edellä mainitut seikat tukevat Nopparin ja Niemen argumenttia siitä, että median vallankäyttö on valtion neljäs vallan mahti (Noppari & Niemi 2017, 246). Jäätteenmäen ja Marinin kohdalla ei ole kuitenkaan mielestäni selvää, lähtikö sosiaalisen sukupuolen kirjoittamisen muutos politiikan muutoksesta, median vallasta vai naistoimittajien määrän kasvamisesta politiikan uutisoinnissa. Selvää kuitenkin on se, että feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotetaan enemmän politiikan uutisoinnissa, kirjoituksissa ja artikkeleissa kuin hegemonista maskuliinisuutta vuonna 2019.

7. Johtopäätökset

Tutkimukseni keskittyi analysoimaan sanomalehtien artikkeleita ja kirjoituksia deduktiivisen sisällönanalyysin kautta. Analysoiminani lehtinä toimivat Helsingin Sanomat Jäätteenmäen ja Marinin kohdalla. Lisäksi analysoin Suomenmaa lehteä ja sen toimittajien kirjoituksia Marinista. Teoreettisena lähtökohtana tutkimuksessani oli sosiaaliset sukupuolet sekä median valta. Molemmat teoreettiset lähtökohtani kietoutuvat toisiinsa siten, että medialla on valta tuottaa sosiaalisia sukupuolia. Media voi valtansa avulla tuottaa niitä sanavalintojen, adjektiivien, kielikuvien, vastakkainasettelujen sekä mielikuvien kautta. Nämä kaikki sosiaalisten sukupuolten kielellisen tuottamisen tavat olivat havaittavissa omassa tutkimuksessani. Media voi myös käyttää sosiaalisten sukupuolten tuottamiseen symboleita sekä kuvia. Rajasin oman tutkimukseni analyysin kuitenkin koskemaan kirjoituksia, sillä sain niistä jo runsaasti materiaalia. Kuvien ja symboloiden tutkiminen sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tapana voisi olla seuraavalla tutkijalle kiinnostava tutkimusaihe.

Tutkimukseni lopputulokseksi tuli se, että Jäätteenmäestä tuotettiin sosiaalisia sukupuolia täsmälleen samalla tavalla vuonna 2003 kuin Marinista vuonna 2019. Median valta sosiaalisten sukupuolten tuottamisen tavoissa ei siis muuttunut olleenkaan kuudessatoista vuodessa. Eroksi tuli se, kumpaa sosiaalista sukupuolta tuotettiin vuosina 2003 ja 2019. Jäätteenmäen aikana hänestä tuotettiin enemmän sosiaalisena sukupuolena hegemonista maskuliinisuutta. Tämä näkyi siinä, että Jäätteenmäestä nostettiin esille hegemoniseen maskuliinisuuteen sopivia piirteitä. Tällaisia piirteitä ovat esimerkiksi fyysinen voima, johtajuus, hallitsevuus sekä suoriutuminen. Marinin kohdalla feminiinisen sosiaalisen sukupuolen tuottaminen korostui analysoimissani sanomalehdissä eli mediassa.

Feminiinistä sosiaalista sukupuolta tuotettiin empaattisuuden, yhteistyön ja yhteisöllisyyden kautta.

Pohtiessani sitä, miksi vuonna 2003 ja 2019 media tuottivat erilaista sosiaalista sukupuolta, tajusin vastauksen löytyvän kontekstista. Jäätteenmäki oli Suomen politiikan kentällä ensimmäisiä vaikutusvaltaisia naisia. Marin taas ei ollut ensimmäinen nainen vaikutusvaltaisella paikalla Suomen politiikassa. Hänelle olivat nimittäin raivanneet tietä muun muassa Tarja Halonen, Anneli Jäätteenmäki sekä Mari Kiviniemi. Puhumattakaan lukuisista naiskansanedustajista, naisministereistä sekä naisista, jotka ovat ja ovat olleet poliittisten puolueiden puheenjohtajina. Naisten poliittinen osallistumisen historia näkyy siis siinä, kumpaa sosiaalista sukupuolta henkilöstä tuotetaan median vallan kautta.

Jäätteenmäen tapauksessa analysoidessani hänestä kirjoitettuja artikkeleita sekä tekstejä Helsingin Sanomissa ajalta 17.4.-27.4.2003 havaitsin kirjoitusten sekä artikkelin keskittyvän sosiaalisiin sukupuoliin. Jäätteenmäen kohdalla analysoimistani kirjoituksista ei noussut esille muuta merkittävää, jonka olisin laittanut aloittelevana tutkijana merkille. Marinin kohdalla tilanne oli toinen. Analysoidessani Marinista kirjoitettuja tekstejä ja artikkeleja ajalta 10.12-20.12.2019 Helsingin Sanomiessa sekä Suomenmaassa huomasin sosiaalisten sukupuolten rinnalle nousevan kirjoituksia Marinin iästä. Iän nouseminen esiin teksteissä johtuu luultavasti siitä, että Marin on yksi maailman nuorimmista pääministereistä. Tämän vuoksi voisi olla mielenkiintoista tutkia, miten politiikka ja ikä vaikuttavat toisiinsa? Vaikuttaako esimerkiksi poliittisen toimijan ikä hänen poliittisen toimijuuteensa tai uskottavuuteen?

8. Lähteet

8.1. Primäärilähteet

Helsingin Sanomat (17.4.2003) *Tanja Tellervo Karpela on 32-vuotias...*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134458.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (17.4.2003) *Pääministeri Anneli Jäätteenmäki.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134474.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.4.2003) *Jäätteenmäki lupasi muutoksen hallituksen johtamistyyliin.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134722.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.2.2003) *Halonen korosti uuden hallituksen tasa-arvoisuutta.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134721.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.4.2003) *Hallitusvalta vaihtui Suomessa.* Saatavissa

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134756.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.4.2003) *Vaikenemisen laki kesti hallitusneuvottelujen*

loppumetreille. Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134725.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.4.2003) *Tasa-arvo tarpeen poliitikoista kirjoitettaessa.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000004134640.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.4.2003) *Uusi hallitus jakoi ensi töikseen työt.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004134724.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (19.4.2003) *(Uhka)pele, jonka Lipponen hävisi.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000004134938.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (19.4.2003) *Pääministerin valta on valettu.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000004134937.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (22.4.2003) *Kääriäinen haluaa varapuhemieheksi.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004135152.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (23.4.2003) *Lipponen valittiin puhemieheksi.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004135437.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (24.4.2003) *Eripariset työllisyystavoitteet.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004135605.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (24.4.2003) *Keskusta korosti muutosta, Sdp puolestaan jatkuvuutta.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004135607.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (26.4.2003) *Normaalioloihin syntyi normaali hallitus.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000004136129.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (27.4.2003) *Pyrkijän paikalla.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000004136405.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (27.4.2003) *Pääministeri upposi puolueväkeen kuin meteoriitti.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004136418.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (27.4.2003) *Sisäpolitiikan uusi alku.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000004136335.html>, luettu 16.4.2020.

Helsingin Sanomat (9.12.2019) *Kommentti: ”Asiat ratkaisevat”, korostaa Sanna Marin – mutta hänen valintansa näytti, miten paljon merkitystä on pääministerin sukupuolella ja iällä.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006337986.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Maailman vanhin pääministeri neuvoi Marinia kuuntelemaan kokemuksen ääntä.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006338483.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Vantaan lähes 400 miljoonan euron ratikka etenee – samalla on määrä alkaa suunnitella reipasta lisärakentamista.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006338454.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Tutkijat arvioivat, mitä Sanna Marinin nousu pääministeriksi tarkoittaa Sdp:lle.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006338134.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *HS-analyysi: Kulmunin vaatimukset ajoivat vasemmistolaisen Sanna Marinin heti ahtaaseen rakkoon.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006338055.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Kiinnostus pääministeri Marinia kohtaan on tuonut satoja haastattelupyyntöjä kansainväliseltä medialta: ”Poikkeuksellinen tilanne”.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006339021.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Sdp:n ranneläinen ja urpilaislainen kuppikunta ovat olleet vuosia kaikesta eri mieltä – sunnuntaina ne ilmeisesti kuitenkin löysivät toisensa.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/junkkari/art-2000006339087.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (10.12.2019) *Keskustan kansanedustaja vaatii, ettei hallitus tuo ketään al-Holin leiriltä, puheenjohtaja Kulmuni jätti puolueen linjan auki.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006339170.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (11.12.2019) *Pohjanmaan kokoomusnaiset kirjoittaa naisvaltaisesta ”huulipunahallituksesta” – Vikman: Ei edusta kokoomusnaisten kantaa.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006339968.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (11.12.2019) *EU julkisti kaikkien aikojen kunnianhimoisimman ilmasto-ohjelmansa: ”Tämä hetki vetää vertoja historialliselle kuukävelyllä”.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/talous/art-2000006340045.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (11.12.2019) *Hillary Clinton jakoi Twitterissä kuvan Suomen uudesta hallituksesta: ”Hyvä Suomi!”.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006340302.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (11.12.2019) *HS näki poliisin asiakirjat: Ulkoministeriössä on laadittu suunnitelma kaikkien halukkaiden suomalaisten kotiuttamiseksi al-Holista.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006340276.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (11.12.2019) *Al-Holin kysymyksen väistely tuli tiensä päähän, ja tavoitteista on syytä puhua ääneen.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000006340223.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Marinin noususta pääministeriksi voi seurata tulitauko Sdp:n sisäiseen sotaan.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006340051.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Marinin pääministeripaikka ratkesi viime hetkillä, kun Paatero ja Kiuru saapuivatkin kokoukseen – ja operaation taustalla hääräsi Antti Rinne.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/junkkari/art-2000006340723.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Pääministeri Sanna Marin saapui ensimmäiseen EU-huippukokoukseen: ”Ei näihin tehtäviin kukaan voi olla täysin valmis”.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006341204.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Sdp tukee poliittisen päätöksen tekemistä al-Holista, oppositio kuumotti hallitusta kyselytunnilla.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006340970.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Pääministeri Sanna Marin pyysi toimittajilta anteeksi, kun al-Holia koskevat kysymykset kiellettiin Brysselissä.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006341251.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (12.12.2019) *Suomen EU-puheenjohtajakauden päätavoite lässähti: huippukokous sai aikaan vain laihan ilmastosovun.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006341447.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (13.12.2019) *Mikä yhdistää Marinia ja Kulmunia ja pitää uuden punamullan kasassa?*

Saatavissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006341350.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (13.12.2019) *"Olen niin sanotusti päässyt suoraan syvään päätyyn" – HS seurasi, kun Sanna Marin astui Brysselin valokeilaan heti kolmantena pääministeripäivänään.* Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006343201.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (14.12.2019) *Sanna Marinin hallituksesta tuli kansainvälinen somehitti, mutta Saksassa tasa-arvoa pitää yhä luoda laeilla ja kiintiöillä.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006343227.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (15.12.2019) *Sanna Marinin saama huomio teki hänestä politiikan supertähden – mutta auttaako metallifunk pelastamaan Sdp:n?*

Saatavissa <https://www.hs.fi/junkkari/art-2000006342883.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (15.12.2019) *Viron sisäministeri kutsui pääministeri Sanna Marinia "myyjätyöksi", pääministeri Ratas kiirehti kehumaan yhteistyötä Suomen kanssa.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006344526.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (16.12.2019) *Viron presidentti lähetti Sauli Niinistön kautta anteeksi-pyyntön, kun maan sisäministeri oli kyseenalaistanut pääministeri Sanna Marinin pätevyyden.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006344644.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (16.12.2019) *Tuore pääministeri Sanna Marin puolusti hallitusohjelmaa, jota opposition mielestä olisi pitänyt korjata hallitusvaihdoksen yhteydessä.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006344877.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (16.12.2019) *Terrorismitutkijat osin erimielisiä al-Holin suomalaisiin liittyvistä turvallisuusriskeistä: "Kaikkiin ratkaisuihin sisältyy riskiä".*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006345464.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (16.12.2019) *HS-analyysi: Suomen pääministeri edustaa sitä, mitä Viron sisäministerin oikeistopopulistinen puolue vastustaa – Ekren ministerin eroa vaati jo presidenttikin.* Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006345180.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (16.12.2019) *Hallitus laati 10-kohtaisen linjauksen: Al-Holin lapset halutaan palauttaa, aikuisten avustamiseen ei velvoitetta, terrorismilakeja pohditaan.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006345215.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (17.12.2019) *Viron parlamentti äänesti Sanna Marinia "myyjätyöksi" kutsuneen sisäministerin luottamuksesta, Mart Helme saa jatkaa tehtävässään.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006345976.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (17.12.2019) *Pääministeri Sanna Marin kannattaa Tampereen Ilvestä, ja se on Suomen kannalta hyvä merkki.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/urheilu/art-2000006345494.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (17.12.2019) *Oppositio syytti hallitusta vastuun pakoilemisesta ja ulkoministeri Haavistoa tietojen pimittämisestä – ”Eikö teitä hävetä”, kysyi pääministeri Marin al-Hol-keskustelussa.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006345928.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (17.12.2019) *HS-analyysi: Keskustelu eduskunnassa näytti, kuinka poliittisesti joustava hallituksen al-Hol-linjaus on.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006346562.html>, luettu 17.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.12.2019) *Vantaa vertasi itseään Tampereeseen ja vauhditti pikaraitiotien suunnittelua.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006346666.html>, luettu 29.4.2020.

Helsingin Sanomat (18.12.2019) *”Eikö teitä hävetä”, kysyi Sanna Marin kokoomukselta- mutta oliko kysymys itse asiassa kohdistettu hallituskumppani keskustalle?*

Saatavissa <https://www.hs.fi/junkkari/art-2000006347623.html>, luettu 29.4.2020.

Helsingin Sanomat (19.12.2019) *Uusi hallitus voisi unohtaa Rinteen rahastoidean.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000006347528.html>, luettu 29.4.2020.

Helsingin Sanomat (19.12.2019) *Lastensuojelun viranomaisille on annettava työrauha al-Holin tilanteesta huolimatta.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006347374.html>, luettu 29.4.2020.

Helsingin Sanomat (19.12.2019) *Pääministeri ja oppositio sanailivat Sanna Marin ”eikö teitä hävetä” – heitosta – Orpo päätti puheensa jouluisen toiveeseen: ”Palataan siihen yhteistyön käteen sitten ensi vuonna paremmalla mielellä”.*

Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006348846.html>, luettu 29.4.2020.

Helsingin Sanomat (20.12.2019) *Sdp:n pitkäaikainen kansanedustaja Matti Ahde on kuollut.* Saatavissa <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006349324.html>, luettu 29.4.2020

Suomenmaa (10.12.2019) *Suomi saa tänään uuden hallituksen – Sanna Marinista on tulossa 34-vuotiaana maamme historian nuorin pääministeri.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/suomi-saa-tanaan-uuden-hallituksen--sanna-marinista-on-tulossa-34vuotiaana-maamme-historian-nuorin-paaministeri-6.3.563834.5736050e42>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Eduskunta valitsi Sanna Marinin uudeksi pääministeriksi.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/eduskunta-valitsi-sanna-marinin-uudeksi-paaministeriksi-6.3.564052.ae883bef70>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Naispoliitikot huippupaikoilla ovat kansainvälinen ihmettelyn aihe, mutta eduskunnassa siitä ei tehdä numeroa – "On ihan sama, onko siellä viisi naista vai viisi miestä, teot ratkaisevat"*.

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/naispoliitikot-huippupaikoilla-ovat-kansainvalinen-ihmettelynaihe-mutta-eduskunnassa-siita-ei-tehda-numeroa-34on-ihan-sama-onko-siella-viisi-naista-vai-viisi-miesta-teot-ratkaisevat34-6.3.564074.3fd72c5db3>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Presidentti on nimittänyt uuden, Marinin johtaman hallituksen.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/presidentti-on-nimittanyt-uuden-marinin-johtaman-hallituksen-6.3.564102.2fc3b69e03>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Pääministeri Sanna Marin: On hienoa huomata, että Suomi kiinnostaa maailmalla.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/paaministeri-sanna-marin-on-hienoa-huomata-etta-suomi-kiinnostaa-maailmalla-6.3.564164.8dd0f2eef6>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Somessa hehkutetaan Suomen naisvaltaa – "Tuntuu kuin katsoisi tanskalaista draamaa"*.

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/somessa-hehkutetaansuomen-naisvaltaa-34tuntuu-kuin-katsoisi-tanskalaista-draamaa34-6.3.564117.4b8743dcb6>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (10.12.2019) *Pääministeri Sanna Marin vakuuttaa: Hallituksessa ei kiistää työmarkkinapolitiikasta, työllisyystavoite saavutetaan.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/paaministeri-sanna-marin-vakuuttaa-hallituksessa-ei-kiistaa-tyomarkkinapolitiikasta-tyollisyystavoite-saavutetaan-6.3.564176.a915261c4e>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (11.12.2019) *Poliittinen järjestelmä toimii mutta luottamuksen palauttaminen vaatii paljon työtä.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/paakirjoitus/poliittinen-jarjestelma-toimii-mutta-luottamuksen-palauttaminen-vaatii-paljon-tyota-6.3.564172.5ea8a98678>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (11.12.2019) *Koko oppositio yhtenä rintamana al-Hol-asiassa – Marinin hallitukselle heti alkuun välikysymys.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/koko-oppositio-yhtena-rintamana-alholasiassa--marinin-hallitukselle-heti-alkuun-valikysymys-6.3.564288.c369aedd32>, luettu 20.4.2020

Suomenmaa (11.12.2019) *Isis-perheistä tulikaste Marinin hallitukselle – Oppositio vaatii välikysymyksellä selvyttä hallituksen linjasta ja ulkoministeri Haaviston toiminnasta.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/isisperheista-tulikaste-marinin-hallitukselle--oppositio-vaatii-valikysymyksella-selvytta-hallituksen-linjasta-ja-ulkoministeri-haaviston-toiminnasta-6.3.564352.5fd18abcc1>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (11.12.2019) *Ulkoministeri Pekka Haavisto pitää tiedotustilaisuuden al-Holin tilanteesta tänään kello 16.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/ulkoministeri-pekka-haavisto-pitaa-tiedotustilaisuuden-alholin-tilanteesta-tanaan-kello-16-6.3.564356.d31ebfc6e9>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (11.12.2019) *Pääministeri Marin: Tuore hallitus ei ole vielä keskustellut linjamuutoksista al-Holin suhteen.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/paaministeri-marin-tuore-hallitus-ei-ole-viela-keskustellut-linjamuutoksista-alholin-suhteen-6.3.564398.18233befc9>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (11.12.2019) *Hillary Clinton hehkuttaa Twitterissä: "Hyvä Suomi".*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/hillary-clinton-hehkuttaa-twitterissa-34hyva-suomi34-6.3.564485.73d66d9480>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (12.12.2019) *Viestintäpäällikkö kielsi toimittajia kysymästä Sanna Marinilta al-Holista ennen huippukokousta.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/viestintapaallikko-kielsi-toimittajia-kysymasta-sanna-marinilta-alholista-ennen-huippukokousta-6.3.564742.7c619fd831>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (13.12.2019) *Keskusta osasi tehdä välttämättömyydestä hyveen.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/paakirjoitus/keskusta-osasi-tehda-valttamattomyydesta-hyveen-6.3.564829.b67fcfd01a>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (13.12.2019) *Luova ratkaisu pelasti EU:n kasvoja ainakin vähän ilmastokamppailussa.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/luova-ratkaisu-pelasti-eun-kasvoja-ainakin-vahan-ilmastokamppailussa-6.3.565120.52273d2ea7>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Viron sisäministeri kohahduttaneista Suomi-lausunnoistaan: Ei edusta Viron hallituksen näkökantaa.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/viron-sisaministeri-kohahduttaneista-suomilausunnoistaan-ei-edusta-viron-hallituksen-nakokantaa-6.3.565708.dc49523fa6>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Presidentti Niinistö välitti Viron presidentin anteeksipyyntön sisäministeri Helmen vähättelevistä lausunnoista – kyseenalaisti radiohaastattelussa Suomen pääministerin ja hallituksen pätevyyden.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/presidentti-niinisto-valitti-viron-presidentin-anteeksipyynton-sisaministeri-helmen-vahattelevista-lausunnoista--kyseenalaisti-radiohaastattelussa-suomen-paaministerin-ja-hallituksen-patevyyden-6.3.565753.1e64a0171f>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Viron sisäministeri pyytää anteeksi pääministeri Sanna Marinia koskevia lausuntojaan – ”tulkittu väärin”.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/viron-sisaministeri-pyytaa-anteeksi-paaministeri-sanna-marinia-koskevia-lausuntojaan-tulkittu-vaarin-6.3.565843.ac034379a6>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Marin: Hallitusohjelman uudistukset alkavat näkyä ihmisen arjessa – ”Hallitus vie Suomen kestävän kehityksen vuosikymmenelle”.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/marin-hallitusohjelman-uudistukset-alkavat-nakya-ihmisen-arjessa--34hallitus-vie-suomen-kestavan-kehityksen-vuosikymmenelle34-6.3.565746.27e6be3d9d>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Sosialistihallituksesta vinoilu sai keskustalaisten käämit palamaan – ”Kokoomuksen kanssa emme saisi parannettua edes yrittäjyyttä yhtä hyvin kuin tämän hallituksen kanssa”.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/sosialistihallituksesta-vinoilusai-keskustalaisten-kaamit-palamaan34kokoomuksen-kanssa-emme-saisi-parannettua-edes-yrittajyytta-yhta-hyvin-kuin-taman-hallituksen-kanssa34-6.3.565764.dfd05b42e3>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (16.12.2019) *Pääministeri Marin: Hallitus pyrkii kotiuttamaan al-Holin leirin suomalaislapset niin pian kuin mahdollista.*

Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/paaministeri-marin-hallitus-pyrkii-kotiuttamaan-alholin-leirin-suomalaislapset-niin-pian-kuin-mahdollista-6.3.565892.4fba2466ff>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (17.12.2019) *Hallitukselle eduskunnan luottamus hallitusohjelmasta äänin 105–80*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/hallitukselle-eduskunnan-luottamus-hallitusohjelmasta-aanin-10580-6.3.565991.2ace1365a2>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (17.12.2019) *Haavisto perusteli hallituksen linjan al-Holin leiriläisiin – "Emme voi hyväksyä suomalaisten lasten jättämistä hengenvaaraan"*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/haavisto-perusteli-hallituksen-linjan-alholin-leirilaisiin--34emme-voi-hyvaksya-suomalaisten-lasten-jattamista-hengenvaaraan34-6.3.566084.50ab805f18>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (17.12.2019) *Perussuomalaisten Halla-aho: "Ulkoministeri laatii suunnitelmia salassa eikä anna edes kysyttäessä tietoa"*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/perussuomalaisten-hallaaho-ulkoministeri-laatii-suunnitelmia-salassa-eika-anna-edes-kysyttaessa-tietoa-6.3.566104.a395a407cd>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (17.12.2019) *Politiikka kaipaa vakautta ja pitkäjänteisyyttä*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/blogit/politiikka-kaipaa-vakautta-ja-pitkajanteisyytta-6.3.566170.e12c81f565>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (17.12.2019) *Suomi on oikeusvaltio, ministerit muistuttivat al-Holin suomalaisista kiihtynyttä oppositiota – "Ei ole tämän talon asia ratkaista yksittäisen henkilön tuloa"*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/suomi-on-oikeusvaltio-ministerit-muistuttivat-alholin-suomalaisista-kiihtynyttä-oppositiota34ei-ole-taman-talon-asia-ratkaista-yksittaisen-henkilon-tuloa34-6.3.566077.54157432c9>, luettu 20.4.2020.

Suomenmaa (18.12.2019) *Marin VM: talousennusteesta: Työllisyystoimien tarkastelu seuraava puolen vuoden iso rutistus*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/marin-ymn-talousennusteesta-tyollisyystoimien-tarkastelu-seuraava-puolen-vuoden-iso-rutistus-6.3.566453.7f780b4df6>, luettu 29.4.2020.

Suomenmaa (20.12.2019) *Monen vuosikymmenen vaikuttajan poismeno toi osanottoa - Seppo Kääriäinen: "Viisas ulkopolitiikka ja kansanvalta sekä parlamentarismi perusasioina. Loppuun asti"*. Saatavissa <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/monen-vuosikymmenen-vaikuttajan-poismeno-toi-osanottoa--seppo-kaariainen-34viisas-ulkopolitiikka-ja-kansanvalta-seka-parlamentarismi-perusasioina-loppuun-asti34-6.3.566978.2d409069f8>, luettu 29.4.2020.

8.2. Kirjalliset lähteet

Butler, Judith (1999), *Gender trouble feminism and the subversion of identity*, suom. Antti; Pulkkinen, Tuija & Rossi, Leena-Maija (2006) *Hankala sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.

Ervasti, Pekka (2004), *Irakgate, pääministerin nousu ja ero*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ibsen, Henrik (1993), *Nukkekot*. Porvoo: WSOY.

Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iiris (2006), *Sukupuolishow johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus.

Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Tuula, Juvonen (2010), *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino.

8.3. artikkelit

Elo, Satu & Kyngäs, Helvi (2007), "The qualitative content analysis process", *Jan Leading global nursing research* 62 (1): 107-115.

Jokinen, Arto (2010) "Kriittinen mies- ja maskuliinitutkimus". Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*, 128-139. Tampere: Vastapaino.

Noppi, Elina & Niemi, K. Mari (2017) "Sopuleista someaikaan- median valta politiikassa". Teoksessa Niemi, K. Mari, Raunio, Tapio & Ruostetsaari, Ilkka (toim.), *Poliittinen valta Suomessa*, 245-269. Tampere: Vastapaino.

Rossi, Leena-Maija (2010) "Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin". Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.), *Käsikirjasukupuoleen*, 21-39. Tampere: Vastapaino.

Ruoho, Iiris (2006) "Julkisuudet, naiset ja journalismi". Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iiris (toim.), *Sukupuolishow, johdatus feministiseen mediatutkimukseen*, 171-193. Helsinki: Gaudeamus.

8.4. Internet lähteet

Eduskunta A, *Naiset kansanedustajina*. Saatavissa

<https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/yhteiskunta/historia/naisten-aanioikeus-110-vuotta/Sivut/naiset-kansanedustajina.aspx>, luettu 9.3.2020.

Eduskunta B, *Eduskunta hallituksen muodostajana*. Saatavissa

<https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/yhteiskunta/hallituksen-muodostaminen-suomessa/Sivut/eduskunta-hallituksen-muodostajana.aspx>, luettu 27.2.2020.

Eduskunta C, (2020), *Kansanedustajien sukupuoli-ikäkauma eduskuntaryhmittäin*.

Saatavissa

https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/tilastot/Sivut/hex8160_Kansanedustajien%20sukupuoli-ikäkauma.aspx, luettu 24.2.2020.

Eduskunta D, (2020) *Kansanedustajien ikärakenne*. Saatavissa

https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/tilastot/Sivut/hex8230_Kansanedustajien%20ikä rakenne.aspx, luettu 24.2.2020.

Eduskunta E, *Naiset kansanedustajina*. Saatavissa

<https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/yhteiskunta/historia/naisten-aanioikeus-110-vuotta/Sivut/naiset-kansanedustajina.aspx>, luettu 22.3.2020.

Eduskuntavaalit 1907 A, *Punawiiwan perässä*. Saatavissa

<https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV1907/eduskuntavaalit1907/1.html#>, luettu 27.2.2020.

Eduskuntavaalit 1907 B, *Punawiiwan perässä*. Saatavissa

<https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV1907/eduskuntavaalit1907/6.html>, luettu 27.2.2020.

Eduskuntavaalit 1907 C, *Punawiiwan perässä*. Saatavissa

<https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV1907/eduskuntavaalit1907/3.html>, luettu 27.2.2020.

Eduskuntavaalit 1907 D, *Punawiiwan perässä*. Saatavissa

<https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV1907/eduskuntavaalit1907/index.html>, luettu 27.2.2020.

Eduskuntavaalit E, *Punawiiwan perässä*. Saatavissa

https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV1907/eduskuntavaalit1907/7_3.html, luettu 27.2.2020.

Helsingin Sanomat A (2019), *Miksi pääministeri Rinteen asema horjuu? Mistä kiista sai alkunsa? Tästä on kyse hallituskriisiksi muuttuneessa Posti-Jupakassa*. Saatavissa

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006327824.html>, luettu 24.2.2020.

Helsingin Sanomat B (2019), *Kommentti: Jatkaako Rinne? Pääministeri kylvää ympärilleen kaaosta, ja siksi hänestä uhkaa tulla sekä omilleen että muille taakka*. Saatavissa

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006327319.html>, luettu 24.2.2020.

Helsingin Sanomat C (2019), *HS kävi läpi hallitukset vuodesta 1991 lähtien: Tuleva hallitus on historiallisen naisvaltainen ja nuori*. Saatavissa

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006337725.html>, luettu 24.2.2020.

Helsingin Sanomat D (2019), *Eduskunnassa on nyt historiallinen tilanne: puolueiden puheenjohtajista yli puolet on naisia- kahta puoluetta ei ole koskaan johtanut nainen.*

Saatavissa

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006232061.html>, luettu 24.2.2020.

Kauppalehti (2019), *Keskustan epäluottamus kohdistuu pääministeriin.* Saatavissa

<https://advance-lexis-com.libproxy.tuni.fi/document/?pdmfid=1516831&crd=74329060-c644-4609-84c7-7526dc6bfb84&pddocfullpath=%2Fshared%2Fdocument%2Fnews%2Furn%3Acontentitem%3A5XN3-5M61-JDRF-X45M-00000-00&pddocid=urn%3Acontentitem%3A5XN3-5M61-JDRF-X45M-00000-00&pdcontentcomponentid=353281&pdteaserkey=sr0&pditab=allpods&ecomp=sp79k&earg=sr0&prid=41653785-5845-4f9d-9693-4651eb9f53b7>, luettu 24.2.2020.

Sosiaali- ja terveysministeriö & Helsingin yliopiston Kristiina-instituutti (2005-2007),

Naisten täyden poliittiset oikeudet 100 vuotta. Saatavissa

<http://www.helsinki.fi/sukupuolentutkimus/aanioikeus/artikkelit/ensimmaiset.htm>, luettu 27.2.2020.

Valtioneuvosto A, *Naisten äänioikeus 110-vuotta- naiset ja miehet ministerinä.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/naiset-ja-miehet-ministereina>, luettu 24.2.2020.

Valtioneuvosto B (2020), *Hallitukset aikajärjestyksessä.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti/-/r/v2>, luettu 25.2.2020.

Valtioneuvosto C, *Anneli Jäätteenmäki.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/ministeri/-/m/anneli-jaatteenmaki>, luettu 25.2.2020.

Valtioneuvosto D, *Hallituksen tiedot ja kokoonpano, 68. Jäätteenmäki*

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti/-/r/m1/68>

Luettu 25.2.2020.

Valtioneuvosto E (2020), *Hallituksen tiedot ja kokoonpano, 69. Vanhanen.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti/-/r/m1/69>, luettu 25.2.2020.

Valtioneuvosto F (2020), *Hallituksen tiedot ja kokoonpano, 76. Marin.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti/-/r/m1/76>, luettu 24.2.2020.

Valtioneuvosto G, *Pääministerit ovat nuorentuneet.* Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/tietoa/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/paaministerien-ika-nimitettaessa>, luettu 24.2.2020.

Tilastokeskus (2003), *Puolueiden menestys ja äänestysaktiivisuus, Keskusta nousi niukasti vaalien voittajaksi*. Saatavissa

https://www.stat.fi/tk/he/vaalit/vaalit2003/vaalit2003_vaalitilastot_pkmenestys.html, luettu 25.2.2020.

Tilastokeskus (2005), *Valituksi tulleiden ikäjakautuma sukupuolen mukaan puolueittain eduskuntavaaleissa 2003*. Saatavissa

http://www.stat.fi/til/evaa/2003/evaa_2003_2004-05-31_tau_032.html, luettu 25.2.2020.

Yle (2006), *Siimes eroaa puolueensa johdosta, vasemmistoliiton puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes jättää tehtävänsä*. Saatavissa

<https://yle.fi/uutiset/3-5223271>, luettu 25.2.2020.

Yle (2019), *Sanna Marin pääministeriksi, Paatero palaa ministeriksi, Rinne ei jää hallitukseen – Yle seurasi politiikan superpäivää hetki hetkeltä, Marin voitti äänestyksessä Lindtmanin vain muutamalla äänellä*. Saatavissa

<https://yle.fi/uutiset/3-11107950>, luettu 24.2.2020.

Yle (2020), *Antti Rinne Ylelle: Posti-jupakka ei ollut todellinen syy hallituksen eroon – Pääministerierosta ei silmä kostunut*. Saatavissa

<https://yle.fi/uutiset/3-11172144>, luettu 24.2.2020.

8.5. Pro gradut & väitöskirjat

Havu, Elina, *Naispääministerin mediarepresentaatiot Helsingin Sanomissa ja Iltä-Sanomissa 2003*. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto, 2013

Kostiainen, Eeva, ”Suomi sai yhdennentoista presidenttinsä ja historiansa ensimmäisen naispresidentin” *Naispresidentin sukupuolen diskursiivinen rakentuminen Helsingin Sanomissa*. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, Tampereen yliopisto, 2008.

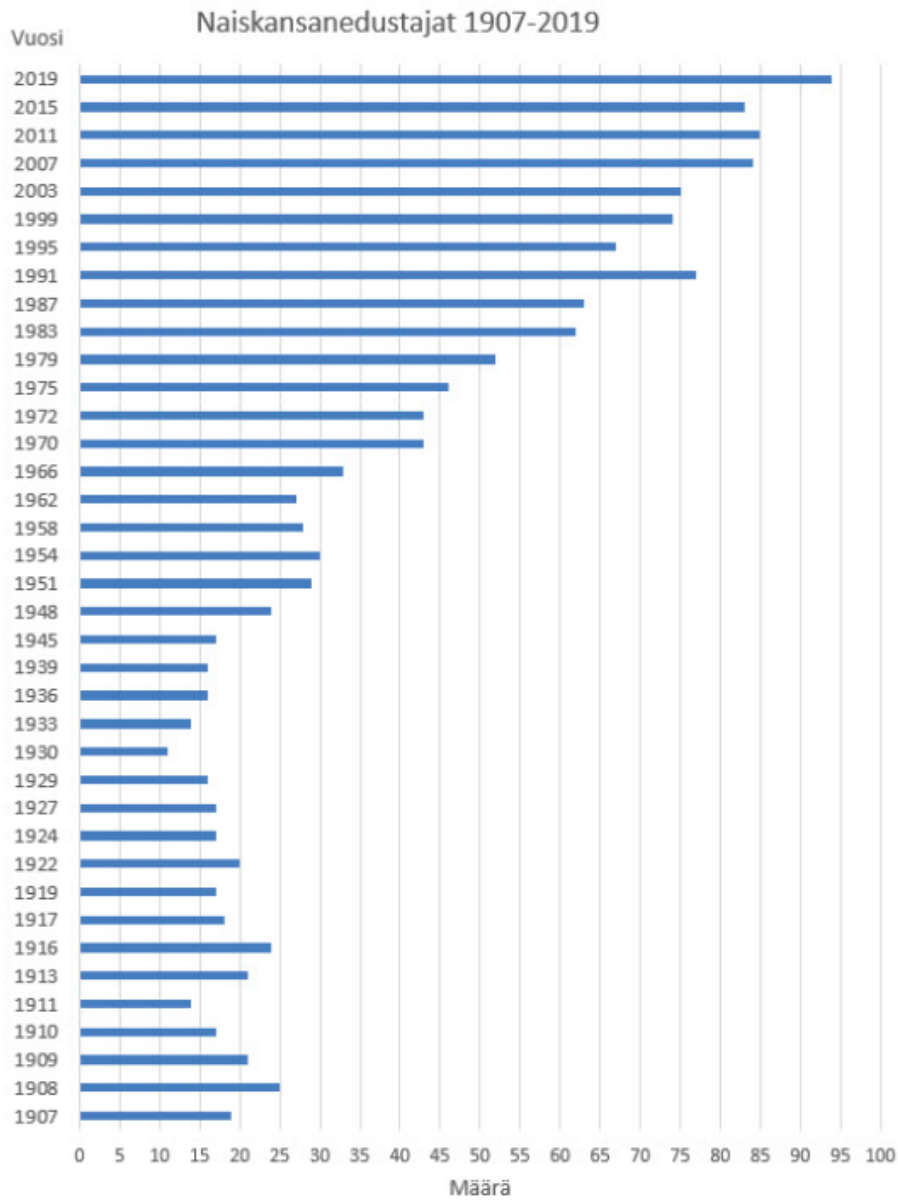
Mäkelä, Johanna, *Naiset politiikan huipulla, sukupuolittunut viestintä ja johtajuus*.

Viestintätieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto, 2018.

9. Liitteet

Liite 1. Naiskansanedustajien määrät vuosina 1907-2019

Naiskansanedustajien määrät vuosina 1907–2019

Lähde: Eduskunta E, *Naiset kansanedustajina*.

Liite 2. Hallitukset & naisministerit 1917-2019

Aika	Hallitus	Naisten mää	miesten mää	yht
27.11.1917-27.5.1918	Svinhufvud	0	11	11
27.5.1918-27.11.1918	Paasikivi	0	15	15
27.11.1918-17.4.1919	Ingamn	0	14	14
17.4.1919-15.8.1919	Castre K.	0	16	16
15.8.1919-15.3.1920	Vennola	0	14	14
15.3.1920-9.4.1921	Erich	0	15	15
9.4.2021-2.6.1922	Vennola II	0	14	14
2.6.1922-14.11.1922	Cajander	0	11	11
14.11.1922-18.1.1924	Kallio	0	14	14
18.1.1924-31.5.1924	Cajander II	0	12	12
31.5.1924-31.3.1925	Ingman II	0	16	16
31.3-1925-31.12.1925	Tulenheimo	0	13	13
31.12.1925-13.12.1926	Kallio II	0	12	12
13.12.1926-17.12.1927	Tanner	1	13	14
17.12.1927-22.12.1928	Sunila	0	13	13
22.12.1928-16.8.1929	Mantere	0	13	13
16.8.1929-4.7.1930	Kallio III	0	13	13
4.7.1930-21.3.1931	Svinhufvud II	0	13	13
21.3.1931-14.12.1932	Sunila II	0	18	18
14.12.1932-7.10.1936	Kivimäki	0	19	19
7.10-1936-12.3.1937	Kallio IV	0	13	13
12.3.1937-1.12.1939	Cajander III	0	21	21
1.12.1939-27.3.1940	Ryti	0	14	14
27.3.1940-4.2.1941	Ryti II	0	17	17
4.1.1941-5.3.1943	Rangell	0	21	21
5.3.1943-8.8.1944	Linkomies	0	18	18
8.8.1944-21.9.1944	Hackzell	0	15	15
21.9.1944-17.11.1944	Castren U.	0	16	16
17.11.1944-17.4.1945	Paasikivi II	0	19	19
17.4.1945-26.3.1946	Paasikivi III	0	22	22
26.3.1946-29.7.1948	Pekkala	1	19	20
29.7.1948-17.3.1950	Fagerholm	1	17	18
17.30.1950-17.1.1951	Kekkonen	0	17	17
17.1.1951-20.9.1951	Kekkonen II	0	17	17
20.9.1951-9.7.1953	Kekkonen III	0	20	20
9.7.1953-17.11.1953	Kekkonen IV	1	13	14
17.11-1953-5.5.1954	Tuomioja	1	15	16
5.5.1954-20.10.1954	Törngren	2	12	14
20.10.1954-3.3.1956	Kekkonen V	2	13	15
3.3.1956-27.5.1957	Fagerholm II	2	13	15
27.5.1957-29.11.1957	Sukselainen	3	21	25
29.11.1957-26.4.1958	Von Fleadnt	0	14	14
26.4.1958-29.8.1958	Kuuskoski	1	13	14
29.8.1958-13.1.1959	Fagerholm II	0	16	16
13.1.1959-14.7.1961	Sukselainen	1	17	18
14.7.1961-13.4.1962	Miettunen	1	14	15
13.4.1962-18.12.1963	Karjalainen	2	17	19
18.12.1963-12.9.1964	Lehto	0	15	15
12.9.1964-27.5.1966	Virolainen	1	15	15
27.5.1966-22.3.1968	Paasio	0	19	19
22.3.1968-14.5.1970	Koivisto	2	16	18
14.5.1970-15.7.1970	Aura	1	12	13
15.7.1970-29.10.1971	Karjalainen I	3	19	22
29.10.1971-23.2.1972	Aura II	1	14	15
23.2.1972-4.9.1972	Paasio II	2	16	18
4.9.1972-13.6.1975	Sorsa	2	20	22
13.6.1975-30.11.1975	Liinamaa	2	15	17
30.11.1975-29.9.1976	Miettunen II	2	18	20
29.9.1976-15.5.1977	Miettunen III	3	13	16
15.5.1977-26.5.1979	Sorsa II	1	16	17
26.5.1979-19.2.1982	Koivisto II	3	16	19
19.2.1982-6.5.1983	Sorsa III	3	20	23
6.5.1983-30.4.1987	Sorsa IV	5	15	20
30.4.1987-24.4.1991	Holkeri	6	17	23
26.2.1991-13.4.1995	Aho	9	18	27
13.4.1995-15.4.1999	Lipponen	8	16	24
15.4.1999-17.4.2003	Lipponen II	10	16	26
17.4.2003-24.6.2003	Jäätteenmäk	9	9	18
24.6.2004-19.4.2007	Vanhanen	10	12	22
19.4.2007-22.6.2010	Vanhanen II	14	11	25
22.6.2007-22.6.2011	Kiviniemi	11	9	20
22.6.2011-24.6.2014	Katainen	11	14	25
24.6.2014-29.5.2015	Stubb	10	9	19
29.5.2015-6.6.2019	Sipilä	9	14	23
6.6.2019-10.12.2019	Rinne	12	8	20
10.12.2019-	Marin	12	7	19

Lähde: Valtioneuvosto A, *Naisten äänioikeus 110-vuotta- naiset ja miehet ministerinä & Valtioneuvosto B (2020), Hallitukset aikajärjestyksessä.*